

88 Уд
Г-25

Сибирь
Центральский
ансамбль

ЗМІСТ

М. Гринишин. Лине пісня Гуцульщини 5
М. Кубик. Перлина Карпатського краю 15

Михайло Гринишин,

заслужений артист
Української РСР

ЛИНЕ ПІСНЯ ГУЦУЛЬЩИНИ...

Фото О. Я. Ковалікова, О. І. Цесарського,
Г. Д. Ярменка

Гринишин Михайл Петрович,
Кубик Николай Иванович

ПОЕТ ГУЦУЛЬСКИЙ Л.НСАМБЛ
(на українском языке)

Издательство «Карпати»,
г. Ужгород, пл. Советская, 3.

Редактор **Л. П. Зосін**
Художник **О. П. Голіцин**
Художн. редактор **М. С. Макаренко**
Техредактор **М. Р. Лущкія**
Коректор **М. Є. Самойлова**

ББ 02604. Зам. № 263. Здано до набору 12/III 1966.
Підписано до друку 16/VI 1966. Форм. пав. 70×108^{1/32}.
Друк. арк. 3. Умовн.-друк. арк. 4,2 + 1 накид. Ви-
давн. арк. 4,63. Тираж 20 000. Ціна 27 коп.

Друкоофестна фабрика «Атлас» Комітету по пресі
при Раді Міністрів УРСР, Львів, Зелена, 20.

БІБЛІОГРАФ Я

БІБЛІОТЕКА

Івано-Франківського

педагогічного інституту

Інв. 250098

уцульщина — край неповторної краси і поезії. Немов сама природа створила його для голосної пісні і запального танцю, чарівної вишивки і різьби по дереву, узорчатих килимів і барвистих писанок. Народне мистецтво гуцулів не раз дивувало світ своєю самобутністю і непідробністю, генієм простого верховинського люду. Та життя карпатського народу, його тяжке історичне минуле далеко не гармоніювали з казковою природою гір і пизовин. І все ж верховинець не корився в ярмі та неволі, не схилявся перед жорстоким соціальним і національним утиском, який чинили австро-угорські феодала та польська шляхта, а гуцульський фольклор на диво зберіг свою оригінальність і са-

мобутність. Не мав на нього особливого впливу й фольклор інших народів. Гуцульщина здавна славиться чудовими, лише їй властивими за характером і музичним ладом народними піснями: історичними, вояцькими, рекрутськими, весільними, купальськими, веснянками, гаївками, щедрівками, колядками, похоронними голосіннями. Але найбільш поширена тут і популярна, відома всьому світові дзвінка коломийка.

В той час, коли зазнавав утисків найменший прояв національної свідомості, коли нечувано принижувалась людська гідність та заперечувалось право на існування української «хлопської» мови і, зрештою, української культури взагалі, народ сміливо заявляв у своїх голосистих коломийках:

Ой не будеш, вражий кате,
Нам рот затикати,
Таки наші співаночки
Ми будем співати.

Свій гнів, свою жадобу до волі народ втілював у пісенну творчість. І чим сильніше скрипіло невольничче ярмо, тим голосніше звучали коломийки в долинах і верхів'ях, тим дошкульніше вражали вони гнобителів:

Бодай пани панували,
Бодай пани жили,
Бодай пани в Коломиї
Каміння возили.

Народна творчість була гострою зброєю в руках трудящих проти панівних класів. У ній, як у дзеркалі, відбилася волелюбність, бунтарська вдача нащадків Довбуша, непримиренність до несправедливості, мужність і героїзм гуцулів.

Величезний арсенал коломийок, що є фактично народ-

ним літописом, увібрав у себе найрізноманітніші нюанси людських почуттів: в них люта ненависть і правдива щирість, лунка радості і тяжкий смуток, іскристий гумор і ніжна лірика. Це витвір тонкої спостережливості й багата творча фантазія співучого карпатського люду.

Високу оцінку коломийкам, що сьогодні лишною квіткою вплелися у багатий загальноукраїнський пісенний винок, дав Іван Франко: «Слухаючи їх одну за одною, співані безладно, принагідно селянами, нам, певно, і в голову не приходять, що перед нами перекочуються розрізнені перлини великого намиста, частин великої епопеї сучасного народного життя».

Своєю оригінальністю і самобутністю гуцульський фольклор не раз привертав увагу видатних діячів літератури та музики. В різний час його збирали різні фольклористи: українські — Володимир Шухевич, Володимир Гнатюк, Філарет Колесса; польські — Оскар Кольберг; угорські — Бела Барток та багато інших.

Під час ув'язнення в Коломиї у 1880 році записував прикарпатські народні пісні від своїх однодумців-арештантів і Іван Франко.

...З давніх часів через Станіслав (нині Івано-Франківськ) пролягала головна магістраль, що з'єднувала Львів і Коломию, Снятин і Чернівці. У цих містах зупинялось багато видатних музичних діячів. Тут вони ладали перед громадськістю свої концерти, організували хори, пропагували українську пісню і театральне мистецтво. В Снятині, наприклад, у другій половині липня 1875 року виступав з театром «Руська бесіда» Марко Кропивницький. Снятинці мали нагоду вперше послухати прекрасний спів самого М. Кропивницького, який володів дуже гарним голосом. Тоді він співав свого «Соловейка», українські народні пісні «Удовицю я любив» та «Очеретом качки гнала».

У 1876 році на Прикарпаття завітав під час канікул майбутній український оперний співак світової слави, студент Львівської консерваторії Олександр Мишуга. Через два роки вже як відомий молодий артист взяв участь у концерті, присвяченому Т. Г. Шевченкові, який відбувся в Станіславі. Він співав, зокрема, «Цвітку дрібною» В. Матюка, якою чарував слухачів.

На початку ХХ століття і в Коломиї, і в Станіславі виступала славетна співачка Соломія Крушельницька. Цікаво, що С. Крушельницька все життя турбувалась про розвиток музичної культури на Прикарпатті. З її уст часто можна було чути чудові народні пісні гірського краю, до яких вона плекала особливу любов і шану.

В 1905 році гастролювала на Прикарпатті славнозвісна артистка Марія Заньковецька. Виступав зі своєю капелюю в Станіславі і відомий український диригент та композитор Олександр Кошиць. Це була велика подія в житті місцевих хороших колективів, бо О. Кошиць продемонстрував найвищу досконалість хорового співу — співу, який викликав подив навіть зарубіжних музикантів та критиків.

У концертно-музичному житті Прикарпаття активну участь брали відомі диригенти-хоровики Р. Ставничий, Л. Крушельницький, Р. Рубінгер, піаністи Р. Сімович, С. Крижанівська, Р. Савицький, Л. Колесса. Композитори С. Людкевич, М. Колесса та багато інших. Всі вони, безперечно, внесли немалий вклад у розвиток музичної культури на Прикарпатті.

Чудова краса Карпатських гір вабила до себе людей тонкої душевної вдачі. Тут побували Леся Українка, Михайло Коцюбинський, корифей радянської сцени Костянтин Станіславський, які несли з собою світло знань і культури, любов до народної творчості.

В селі Белелуя Снятинського району народився відомий західноукраїнський композитор, теоретик, фолькло-

рист Порфирій Бажанський (1836—1920). Коли П. Бажанський мав намір видати свій збірник народних пісень, а їх було біля тисячі, Іван Франко сказав: «Аби-сте кілько розвідок та опер написали, не зрівноважить то з монументом збірки руськонародних галицьких мелодій». Таким чином, І. Франко ставив справу запису народних пісень набагато вище оперет і мелодрам, які писав тоді П. Бажанський.

Про високу музичну обдарованість народу Прикарпаття свідчить його велика любов до хорового співу, історія виникнення якого сягає в глиб віків. Виник він з гуртового співу, який ще й досі тут дуже поширений. Невеликий гурт співаків, що зібрався стихійно, ніколи не виконає пісню одноголоса, а обов'язково в два, в три, а то й чотири голоси. Вільно імпровізуючи, виконавці створюють своєрідну гармонію, що випливає з самої природи пісні, і виконують її без інструментального супроводу (за винятком весільних пісень).

Хоровий спів завжди захоплював широкі кола громадськості. Його поширенню сприяла демократичність, зрозумілість, доступність і, зрештою, традиційний потяг нашого народу до пісні.

Неабияке значення у піднесенні хорової культури на Прикарпатті наприкінці ХІХ століття мали міські та сільські хори, якими керували семінаристи й окремі інтелігенти. В той час уже певної популярності серед громадськості набули хори села Вікно і селища Обертине Городенківського району, сіл Маріамполя Галицького району, Стриганців Тлумачького району, Великої Кам'янки, П'ядиків Коломийського району, не говорячи вже про міські хорові капели.

Виконання тодішніми хорами народних пісень, у яких були приховані бунтарські заклики, мало велике прогресивне значення. Вони будили в народі свідомість боротьби за

волю, за нове життя. Тому місцева влада вороже ставилася до такого масового руху хорового мистецтва. Були випадки, коли зовсім заборонялися прилюдні виступи окремих колективів, а інші піддавалися старанній цензурі, і з їхніх програм вилучалися бунтарські твори.

Неоцінну роль у справі розвитку та зміцнення хорового співу в Галичині, зокрема на Прикарпатті, відіграли в той час музичні товариства «Бояни». Вони вже мали вироблену певну програму, яка сприяла поширенню музично-хорового мистецтва серед українського населення. Своєю структурою «Бояни» нагадували тодішні «Російські музичні товариства», які теж були носіями музичної освіти в Росії. За прикладом «Боянів» організовуються хори в Печеніжині, Рогатині, Долині, Галичі, Надвірній, Косові та в інших містах і селах Прикарпаття.

Станіславським та коломийським «Боянами» згодом керував відомий український композитор і диригент Денис Січинський, який особливо дбав про поширення музичної освіти серед сільського населення. Він був частим гостем у прикарпатських селах, гостем добрим, щедрим і бажаним, бо завжди залишав після себе хороший спомин, створивши то тут, то там сільський хор. З 1899 по 1905 рік він організував хори в Микитинцях, Вікторіві, Серафимцях та інших селах краю.

Тодішні хори, особливо сільські, інтенсивно розвивали найвищий стиль виконавства — спів без інструментального супроводу, а капела. Завдяки цьому багато хорів відточували високу художню майстерність і досягали рівня професійних. В їх репертуарі були переважно українські народні пісні, що співались на чотири голоси.

Особливо пошавилось музичне життя краю після перебування на Прикарпатті в 1903 році корифея української музики Миколи Лисенка. В концерті, що відбувся на честь ювіляра у Львові, брали участь станіславський, ко-

ломийський та маріампільський «Бояни». В ювілейному ж концерті у Чернівцях виступав снятинський «Боян».

Їдучи зі Львова до Чернівців, Микола Лисенко зупинявся в Станіславі, Коломиї, Снятині. Тут зустрічався з учасниками аматорських хорів, з їх керівниками, музикантами-виконавцями та композиторами. Як палкий любитель української народної творчості, М. Лисенко закликає всіх тодішніх музикантів Прикарпаття збирати дорогоцінні перлини — народні пісні, вивчати їх і пропагувати живим виконанням.

...Відгомін революційного руху 1905 року в Росії, що будив у народі класову свідомість, докотився і до Галичини. Під впливом цих подій хорові колективи Прикарпаття дедалі частіше включають до своїх репертуарів пісні на подум'яні слова Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки та інших поетів-революціонерів. Хорове мистецтво стало гострою зброєю в руках борців за соціальне і національне визволення.

...Трембіта, яка раніше своєю тужливою мелодією закликала народ до боротьби проти іноземних поневолювачів, у 1939 році сповістила гуцулів про довгождану свободу. Віковічна мрія західноукраїнського народу про возз'єднання з великою матір'ю-Україною здійснилася.

Завдяки перемозі радянського ладу та розгрому українських буржуазних націоналістів — найманців іноземних гнобителів, трудящі Прикарпаття стали вільними будівниками нового життя.

Забуяла карпатська земля, загомонала радісною піснюю і танком. У 1940 році на Прикарпатті організовується професійний хоровий колектив — Гуцульський ансамбль пісні і танцю. Вперше чарівна гуцульська коломийка дістала дужі крила, стодзвонно і врочисто полилася над високими горами та вузькими ущелинами, стала гімном величі й краси вільної Української землі. Ансамбль виносить на

сцену голосну пісню-коломийку з найпотаємніших народних глибин. Саме він дав життя не одній народній пісні, піднявши їх до вершин майстерності виконання. Часті відвідування народних свят і гулянь, вивчення обрядів і звичаїв старовини, розуміння потреби сучасного допомогли артистам колективу відібрати усе найцінніше, істинно народне, створити оригінальний і самобутній репертуар. У репертуарі Гуцульського ансамблю, у його виконавській манері — все багатство гуцульської пісенної і хореографічної творчості, він тісно пов'язаний з народними джерелами.

Та ансамбль багатий не лише перлинами, почерпнутими з неоціненної народної скарбниці. Цей колектив першим на Прикарпатті виконував пісні української та російської класики, твори радянських композиторів, пісні про дружбу народів нашої Радянської Батьківщини.

Нині Гуцульський ансамбль став одним з кращих пропагандистів хорової і танцювальної культури всієї України, уособленням світла і величі радянської дійсності, що створила талантам на Прикарпатті умови для розквіту і зростання.

Колектив мальовничого гірського краю поніс свою пісню далеко-далеко. І ця пісня заграла всіма барвами веселки. Вона полинула над Кавказькими й Уральськими горами, ніжним пташиним співом задзвеніла над просторами України і Сибіру, над Чорним, Балтійським, Азовським, Каспійським і Баренцовим морями, світлим променем проникла в численні палаци і будинки культури та клуби. Вона мужньо лунала в цехах заводів і фабрик, зворушувала вдячністю серця своїх визволителів — радянських воїнів. Гуцульську пісню почув золотoverхий Київ і зореносна Москва.

Вже з перших концертів ансамбль завоював визнання глядачів, пробудив великий інтерес до гуцульського ми-

стецтва. І де б не побували посланці Прикарпаття, всюди зустрічали їх як дорогих гостей. Понад чверть століття цей мистецький колектив пропагує кращі зразки української народної творчості, пісні народів братніх республік, зарубіжних країн. За час свого існування він побував у всіх республіках Радянського Союзу, знайомлячи трудящих нашої країни з самобутніми гуцульськими піснями, темпераментними танцями, барвистим національним одягом.

Славний літопис народної творчості продовжує сьогодні сучасний фольклор. Нове життя породило нові пісні:

Вся Гуцульщина сьогодні
Про славу співає,
І най пісня ця щаслива
На весь світ лунає.

Створені радянські народні пісні, такі, як «Ой на лану Стецівському», «Повій, вітре, з Верховини», «Полонинко-гордовинко» та інші, зазвучали свіжо, неповторно. Вони увійшли в золотий фонд української фольклористики.

В розвиток сучасної пісенної культури на Прикарпатті немалий вклад внесли своєю творчістю місцеві композитори: Михайло Магдій, Володимир Шараневич, Аркадій Коломієць, Іван Фіцалович, Микола Білан, Дмитро Циганков, Юрій Сливинський, з молодшого покоління — Іван Гнатюк, Юрій Канака та інші. Всі вони пишуть свої твори на народній основі, цим самим збагачуючи гуцульську народну творчість.

Відродно, що хорове мистецтво на Прикарпатті, залишаючись вірним своїм споконвічним традиціям, розквітло сьогодні буйним квітом. Тепер у нашій області є близько 450 хорових колективів: мішані, чоловічі, жіночі, дитячі. Керують ними люди різних професій: вчителі, лікарі, агрономи, інженери, колишні артисти Гуцульського ансамблю.

Неабияку популярність здобули нині хорова чоловіча капела села Радча Богородчанського району, мішаний хор міста Долини, чоловіча капела медичних працівників міста Івано-Франківська. М'який спів, виразна дикція, природна динаміка, чиста інтонація, відчуття стилю і характеру кожного виконуваного твору — ось що найбільш властиве цим відомим далеко за межами області й республіки колективам. За високу художньо-виконавську майстерність їм присвоєно почесне і високе звання — самодіяльна народна хорова капела.

Добре розуміючи насущну творчу потребу, Гуцульський ансамбль підтримує тісний зв'язок з колективами художньої самодіяльності не лише в своїй області, але й скрізь, де б він не побував. Адже до нас часто звертаються і керівники, і учасники самодіяльних народних колективів з проханням допомогти порадами, репертуаром, а то й безпосередньою роботою з хором чи танцювальною групою.

Такий творчий зв'язок не лише збагачує та піднімає колективи художньої самодіяльності. Через сцену професійного Гуцульського ансамблю проліг шлях до великого утвердження і визнання не одної пісні, взятої з самодіяльних колективів.

Нині Гуцульський ансамбль пісні і танцю гідно продовжує кращі народні традиції пісенної та хореографічної культури, збагачуючи її прекрасними зразками творів про нашу величну дійсність.

Линь же, наша гомінка пісне, широкими просторами Батьківщини, допомагай жити і творити, неси світові вістку про новий, щасливий день у старовинних Карпатах!

Микола Кубик

ПЕРЛИНА КАРПАТСЬКОГО КРАЮ

З перших літ

и бували ви колись на Гуцульщині? Чи знаєте верховинський вечір, коли ген навколо розлягається тиша, коли твердим сном засипають велетні-гори? А внизу, сховавшись у прозоро-синій імлі, дрімають бори. В таку пору, ніби дзвінки струмочки, течуть грайливі гуцульські коломийки. В безмежну голубинь зриваються:

В полонині динка красна,
Пташеньки співають,
В полонині іще краще
Вівчарики грають...

Здавна славиться Гуцульщина своїми голосистими коломийками. Ще й сніги не зйдуть з гірських шпилів, а вже в селах понад Черемошем і Прутом хлопці й дівчата за-

водять темпераментних співанок. Співають, ідучи в гори, співають, повертаючись до села. Бо пісня тут в обіймах із самим життям. Вона завжди нагадувала: закосичуйтесь, дівчата, голубими барвінками, одягайте вишивані сорочки і йдіть співати коломийок. У святкові дні виходили з хат дівчата й хлопці, ішли на луки, заводили хороводи.

На таких гулянках, поряд із старими елегантними піснями творами, що віками побутовали на Гуцульщині, народжувались, а згодом ширились нові пісні, які кликали до боротьби за волю. Так, у тридцятих роках в краї народилася і стала популярною народна пісня «Виборем волю». В ній повідалося про те, що «там, на Сході, вже світає», а тут ще «не з'явилася зізда, бо народ дремає». Та не смутком, а героїчним пафосом віє від заключних рядків пісні:

Ми, робітники, берімось за діло
І сміло, завзято —
На пана, на ката,—
Виборем волю!

З цією піснею перегукуються й інші — «Вставайте, люди!», «Пісня безробітних». Образно розповідають вони, що вже сурми заграли і ковалі кують плуги замість пут, що воля й доля — всім трудящим.

А з яким запалом співала молодь Гуцульщини «Комсомольську пісню». Складена на мотив побутової народної пісні ««Ой там чабан вівці пасе», вона виконувалась революційною молоддю в 1937—1938 роках у кожному куточку Гуцульщини. В пісні висловлювались сподівання молоді на краще життя трудового народу. На горі співають комсомольці, розповідає пісня, які закликають:

Іди, молодь, вкупі з нами,
Познайомимся з книжками.
Як темряву проженем,
Тоді краще заживем.

Творчість народу відображала не тільки його нужденне життя, сподівання, а й будила ненависть до експлуататорів, закликала до боротьби. Часто гнів трудового народу переростав у відкриті демонстрації протесту. Про одну таку пам'ятну демонстрацію трудящих у містечку Заболотів розповідається в пісні «На Першого мая». Над мирною демонстрацією польські поліцаї вчинили жорстоку розправу...

З новою силою зазвучала гуцульська коломийка у визвольні дні вересня 1939 року. Відомий на Прикарпатті самобутній поет Дмитро Осічний, твори якого стали глибоко народними, привітав день визволення піснею «Гей, затруби ти, трембіто!»:

Гей, затруби ти, трембіто,
Ой грімко та й грімко,
Ми за волю, серп і молот
Держимося кріпко!

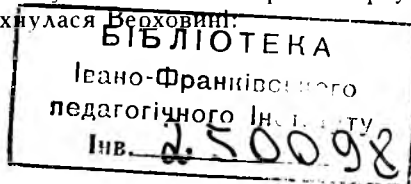
Пісня вперше була опублікована в газеті «Радянська Україна» (нині «Прикарпатська правда») і виконувалася аматорським хором мальовничого села Космач.

По всьому Прикарпаттю лунали слова привіту Радянській Армії:

Гей, заграйте на цимбали,
Затрубить на труби!
Прийшла Армія Червона
В Прикарпаття любе!

Визволення трудящих Західної України і возз'єднання українських земель у єдиній Радянській державі стали знаменними в житті прикарпатців. Настав жаданий день волі, «щезла, згнула з панями Береза Картузька». Щаслива доля всміхнулася Берховині:

2 М. Гринишин

17

Гуцульський ансамбль
пісні і танцю (1940 р.).

Об'єдналися усі разом
Діти України,
Веселіші стали наші
Гори і долини.

Новими піснями задзвеніла Гуцульщина. На визволеній землі створюються будинки культури, клуби, виникають колективи художньої самодіяльності. За рішенням уряду Радянської України, на ґрунті аматорських гуртків і, зокрема Космацького сільського хору, в травні 1940 року організовується перший професійний мистецький колектив — Гуцульський ансамбль пісні і танцю.

У ті дні в музикальному житті області сталися й інші визначні події. Прикарпатці з захопленням зустріли приїзд із Москви солістів Великого театру на чолі із славновісною балериною Ольгою Лепешинською. А в червні 1940 року жителі Станіслава познайомилися з мистецтвом Київського академічного театру опери і балету імені Т. Г. Шевченка, слухали опери «Запорожець за Дунаєм» та «Наталка-Полтавка» за участю славних співаків — М. Литвиненко-Вольгемут, І. Паторжинського, З. Гайдай, М. Донця.

Канули в минуле неймовірно злидні, знущання з боку пихатої польської шляхти. Артисти щойно створеного ансамблю пісні і танцю з натхненням почали готуватися до свого першого сезону. За порівняно короткий час підготували програму, до якої увійшли найкращі старовинні гуцульські пісні й танці, коломийки, пісні радянських композиторів.

Громадськість області з нетерпінням очікувала зустрічі з молодим колективом. І ось перший концерт у місті Станіславі. В той день зі сцени обласного музично-драматичного театру імені Івана Франка линули українські пісні — побутові, ліричні та жартівливі. Вирвавшись із десятків уст, вільно і широко зазвучала пісня-коломийка. Радошам

і щастю присутніх не було меж. Той день у житті прикарпатців був справжнім святом. Тоді кожен з учасників хору виливав свою любов до рідного краю, оспівував нев'янучу красу землі, яка виплекала Василя Стефаника, Леся Мартовича, Марка Черемшину; землі, яку сходить від краю до краю Іван Франко і яка тепер стала вільною, квітучою.

Перший концерт у пам'яті глядачів залишився назавжди. Він став символом молодості синомудрого Прикарпаття.

Ось що розповідає про цей концерт один з фундаторів і художніх керівників ансамблю, нині заслужений артист Української РСР, персональний пенсіонер Михайло Ількович Магдій:

«Той, хто був тоді на нашому концерті, може сказати, що він був присутнім на справжньому святі талантів. Люди стояли вітаючи нас. Зал гримів. Від теплих усмішок земляків, від їхніх бурхливих оплесків, від запашних квітів, що були вручені нашим митцям, хотілося співати, сміятися. Ми казали: «Велике вам спасибі, дорогі брати і сестри»!

У програмі концерту, поряд з гуцульськими народними піснями «Ой легонька коломийка», «Ой на горі два дубки» та іншими, співались російські «Тульская винтовочка», «Махорочка» тощо. Танцювальна група з небувалим нат-

Щире слово

В Державному академічному театрі опери і балету імені Абая проходять гастролі Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю. Різноманітна і цікава програма українських гостей. Велике місце в ній займають сучасні коломийки, в яких оспівується нове життя в Карпатах, коломийський лад, дружба з великим російським народом і т. д...

Гуцульський ансамбль побував на Північному Кавказі, в Ашхабаді, Ташкенті, Фрунзе, скрізь виступав з великим успіхом. З Алма-Ати ансамбль виїжджає в Західний Сибір.

(«Казахстанская правда»,
23 липня 1950 року).

хненням виконала «Аркан», «Гуцулку на царині», «Козачок» і «Пастушок».

Після вдалого дебюту в обласному центрі ансамбль виїхав у свою першу гастрольну подорож по містах і селах Прикарпаття. Часто колектив виступає перед воїнами-визволителями.

Під час гастролей народжується поетична вокально-хореографічна сюїта «Верховино, світку ти наш» — жива оповідь про незабутні дні визволення західноукраїнських земель від польської шляхти і воз'єднання їх з великою матір'ю-Україною.

Наче рокіт весняного грому, звучала пісня:

Верховино, світку ти наш,
Гей, як у тебе тут мило...

Здавалось, вона спалахувала дзвінкою радістю і нестримно рвалася з душі.

Слухачі були вражені. Хвиля оплесків заливала околиці. А пісня спочатку линула вільно і милозвучно, начеб летіла над рідними Карпатами, над бистрими водами бурхливого Черемоша, а потім переходила в хурделицю танцю:

Ой нема то краю, краю
Над ту Верховину!..

Зворушливі пісні разом з символічними хореографічними картинками ніби увібрали в себе солов'їні далі, пахощі

Щире слово

Державний гуцульський ансамбль пісні і танцю, що виступав у Петропавловську, є одним з яскравих відображень наступу щастя в долі народу. В цьому чудовому колективі, який увібрав скарбницю гуцульської пісенної і танцювальної творчості, багато чого говорить про минулу й нинішню долю карпатських українців.

Гордістю і любов'ю до Соціалістичної Батьківщини, до нового колгоспного села віє від колумійок «Будь здорова, Батьківщино», «Ой легонька колумійка». Батобарвна у виконанні хо-

ру задушевна народна пісня «Широкий луг, колгоспний лан...» Величю звучить пісня, присвячена двічі Героєві Радянського Союзу Ковпаку, «Розлягалися тумани»...

Чудові танці (балетмейстер В. Петрик). Танцювальний колектив ансамблю з великою точністю відтворив життєрадісний темпераментний народний танець «Гуцулка». Багато поезії, справжньої радості й народної видужки в хореографічній картині «Урожай».

Глядачі з великою теплотою й інтересом сприймають кожну пісню, кожен танець.

(«Ленинское знамя»,
27 серпня 1950 року).

й чарівні барви рідного краю, щастя нового дня. Сюїта поклонила глядачів. Вона звучала, як натхненний гімн волі й праці. Немало любові й майстерності вклав молодий колектив, щоб прославити свою Гуцульщину, специфічно відтворити мрії, радощі, красу своїх земляків.

Того ж літа 1940 року Гуцульський ансамбль пісні і танцю їде на гастролі до Києва. Чотирнадцять днів українська столиця щиро аплодувала молодому художньому колективу, який представляв нині вільний, щасливий край.

Під час успішних виступів у Києві ансамбль одержує запрошення на гастролі до Москви.

— Що ж то можна було побачити в очах наших артистів? — згадує тепер 75-річний житель села Мишин Коломійського району Микола Михайлович Дутчак, який тоді грав у ансамблі на скрипці.

Він витирає сльози, що зрадливо виступили на очах, і продовжує:

— Гордість, радість і, звичайно, тривогу. Гордість за свій край, за свій народ, за наше хороше життя. Щастя, що випало на нашу долю, дуже було велике. Ми їхали в Москву, де мали показати гуцульське мистецтво — пісні й танці.

Але серця артистів охоплювала не тільки радість. Кожен тоді відчував велику відповідальність. Адже в Москві

У ті дні до колективу повертаються здібний танцюрист Володимир Петрик, артисти оркестру, що грали ще в 1940 році,— Михайло Ковалів і Мирослав Дашкевич, приходить творча молодь: Василина Чуперчук, Євгенія Петрик, Іван Долинський, Василь Дрекало, Дмитро Соколишин. Трохи згодом в ансамбль вливаються нові сили: музикант Василь Мельник, співаки Василь Гаврилюк, Нестор Костецький, Павло Барчук (нині директор обласної філармонії), танцюристки Єва Іпатів, Ганна Попова та інші, хто фактично заново склав ядро творчого колективу.

Невтомним організатором ансамблю був тоді Михайло Магдій. Скромний музикант, збирач і аранжувальник народних пісень, він немалий вклад вніс у скарбницю музичної культури Гуцульщини.

Тепер, розповідаючи про той час, Михайло Ількович мимоволі посміхається. Пригадує, як доводилося ходити до юних актрис додому й умовляти батьків відпустити дочок на репетицію, на концерт.

Ансамбль в основному складався з учасників художньої самодіяльності. Артисти, крім невеликого винятку, ні нот не знали, ні правильно співати не вміли. Але було бажання працювати, була віра в те, що з часом ансамбль стане справжнім професійним колективом.

Репертуар теж був різноманітним, але переважно був дувався на тематиці, що прославляла воїнів Радянської Армії. Колектив виступав у військових частинах, в госпіталях перед пораненими бійцями.

Нелегкими були тодішні концертні поїздки по селах Прикарпаття. Але старше покоління артистів згадує їх з особливою теплотою. Пригадують, як виступали при газових лампах у шкільних приміщеннях, в сільських Радах, а то й просто на майданах. Далеко не сценічні умови не перешкоджали артистам вкладати у пісню все тепло душі

«Ой легонька коломийка»...

та серця. Концерти ансамблю радо приймали тисячі прикарпатців. Вони щиро полюбили свій колектив.

Через два роки Гуцульський ансамбль пісні і танцю вирушив у велику концертну подорож, щоб познайомитися з Країною Рад і в мистецькому єднанні з широкими масами слухачів перевірити свої творчі шляхи. Побував тоді колектив у Києві, в Москві та Прибалтиці.

Живі стосунки з відомими діячами радянського мистецтва і музичними колективами мали великий вплив на

творче зростання ансамблю. В його репертуарі утверджувалась нова лінія. У виконанні хору зазвучали твори Чайковського, Леонтовича, Вериківського, Ревуцького, Людкевича. Програму пспсвнили «Бандура» Давидовського, «Вулиця» Ф. Колесси, «Поговір» Россіні.

У 1947 році ансамбль протягом чотирьох місяців виступав з концертами в селах області, готувався до нової гастрольної подорожі.

Навесні 1948 року художнім керівником Гуцульського ансамблю призначено заслуженого артиста Української РСР Василя Минька. З його приходом життя в колективі пожвавлюється, готується нова програма, з якою ансамбль вирушив на гастролі в міста України.

Львів, Луцьк, Житомир... Наприкінці липня колектив виступає з творчим звітом у Києві. Проходять концерти в залі філармонії, Піонерському саду, на підприємствах. І скрізь незмінний успіх, скрізь сердечні аплодисменти.

На цих концертах радісно, піднесено звучала «Поема про Україну» Александрова (соліст Володимир Андріїв), «Партизанська» Мейтуса, пісенно-хореографічна сюїта «Будь здорова, Батьківщино!» З великим інтересом кияни зустріли фольклорний репертуар — гуцульські мелодії, прикарпатські коломийки «Воретар», колгоспні коломийки, записані в селі Жаб'є (нині Верховина), народні танці «Гуцульський козачок», «Парубоцькі жарти», «Гуцулка» та інші. Щирістю, простотою, народним колоритом і свіжістю захоплювала глядачів сюїта «Опришки Олекси Довбуша». У створення сюїти немало хисту вклав ентузіаст ансамблю Володимир Петрик. У програмі концертів виконувались також російські, білоруські та інші пісні братніх народів нашої неосяжної країни.

Польський народний танець «Краков'як»,

Серпневого ранку 1948 року пароплав з артистами Гуцульського ансамблю на борту прибув до Черкас. Того недільного дня над широким Дніпром, здавалося, зійшлися люди з усього району. Черкаси урочисто зустрічали гостей. Люди їхали на заквітчаних машинах, мотоциклах, велосипедах, а кому близько — ішли пішки. Затінені кленами вулиці неначе двіли від транспарантів з написами: «Привіт братам з Прикарпаття!», «Вітаємо дорогих гостей!»

Для багатьох прикарпатців незабутньою залишилася щира, тепла зустріч у селі Червоній Слободі з колгоспниками артїлі «Пролетарій». Задовго до концерту артисти приїхали в село. Колгоспники радо знайомили їх з артільним господарством, як рідних приймали у своїх домівках. Ця зустріч була для гуцулів не тільки радісною, а й коїсною і повчальною. Бо ж на Прикарпатті саме в той час широко розгорталосся колгоспне будівництво.

На концерті від імені колективу вітав слобожан тодішній артист хору Павло Барчук.

«Пізніше, повернувшись додому, — згадує він, — ми давали концерти в селах Прикарпаття. Про бачене на Черкащині з радістю розповідали своїм землякам. Перед кожним концертом артисти виступали, говорили про досягнення і переваги колгоспного ладу перед одноосібним господарством, про щасливе життя братів на Сході. Колектив ансамблю став палким агітатором, пропагандистом колгоспного руху, активно допомагав партійним організаціям у колективізації сільського господарства».

Після концертів у Черкасах ансамбль виїхав до Канева. То були перші відвідини могили Великого Кобзаря. Тут, на могилі Т. Г. Шевченка, хор проспівав «Заповіт» і «Реє та стогне Дніпр широкий».

Подібного не пам'ятають у колективі. Той день приніс на Канівську гору не лише яскраве сонце і море квітів, він подарував щастя тисячам сяючих і гордих облич. Гуцуль-

щина доземно вклонялася великому синові українського народу, ширною піснею вславляла єдність з рідними братами.

Поверталися додому, сповнені невимовного почуття гордості за нашу Батьківщину, за її красу і велич. Кожен відчував, що це тільки початок радісних і корисних гострольних подорожей, що подібні поїздки стануть традицією.

Не перелічити, не переказати, скільки було проспівано пісень, скільки підборів притоптувало зелену траву лук і полян, вистукувало на сценах палаців і клубів! Важко виміряти ту радість, те щастя, яке приносять вільна праця і щира пісня. То було друге народження самотнього Гуцульського ансамблю пісні і танцю.

Подорожі, гастролі

Йшов 1950 рік. Ансамбль готувався до великої гострольної подорожі по містах і селах Північного Кавказу, Середньої Азії, Сибіру, Поволжя. Того літа вже відомий колектив вписав ще одну яскраву сторінку в історію української пісенної культури. Понад п'ять місяців тривало турне по семи братніх республіках Радянського Союзу.

На гастролі колектив підготував нову концертну програму, до якої увійшли українські народні пісні «Думи мої, думи» (на слова Т. Г. Шевченка), «Ой легонька коломийка», пісня Леонтовича «За городом качки пливуть», «Весільні гуцульські пісні». Хор виконував також «Поговір» Росії, пісню Іполітова-Іванова «Пташиний хор» та багато інших.

Значне місце в програмі зайняли танці, поставлені балетмейстером Володимиром Петриком. Кожен з них відзначався темпераментом, самотністю і тематичною ціле-

спрямованістю. Серед танців були «Парубецькі жарти», «Плескач», «Воротар», оригінально задуманий «Танець карпатських лісорубів» — хоресграфічна розповідь про працю лісоруба.

19 травня 1950 року. Перший концерт у Таганрозі. До літнього театру, де виступали гуцули, зійшлося близько п'яти тисяч чоловік. Жодного вільного місця, грім оплесків, численні вигуки «браво», «біс»...

І так скрізь, на всьому шляху гастрольної поїздки. Широ, радісно і захоплююче приймали виступи у Ростові-на-Дону, в Краснодарі, Ставрополі, Грозному, Орджонікідзе, Махачкалі, Баку, Дербенті, Чарджоу, Душанбе, Ташкенті, Самарканді, Фрунзе...

...Сонячний Узбекистан. Назавжди гуцулам запам'ятався зустріч з колгоспниками села Мідіад. На вулиці вийшли літні люди, молодь, діти. Гостинні господарі на знак міцної дружби і вдячності шлях артистам устеляли килимами. Над просторами привільних колгоспних ланів Узбекистану до пізнього вечора лунали українські, російські та узбецькі народні пісні. Здавалося, начеб десь далеко в горах люди співали про вітри, що виграють на полонинах, про солов'їв і потічки, про колгоспні стада і буйні карпатські ліси...

Ще мить, і народжувалася нова мелодія.

...Тягнулася в рекрутчину довга доріженька. Забирали молодих гуцулів воювати за цесаря. Звучала старовинна гуцульська рекрутська пісня «Ой на Кути доріженька». Жіночі голоси справді плакали, коли на фоні їх акомпанементу чоловіки виводили:

Ой пасують цесарнку
Білі рукавиці.
Та й на тебе дівки плачуть,
Плачуть молодіці.

«Гуцулка на царині».

Отак танцюють український «Гопак» на Гуцульщині.

Все в пісні перепліталось: і гнів, і сльози, і ненависть народу.

А коли пісня стихла, до одного з акторів підійшла літня узбечка, простягла пакунок:

— Дарую тобі наше узбечьке національне вбрання. Візьми, виступай у ньому... Колісь і мого чоловіка віддали на війну за царя... Тепер у вас, молодих, інша доля. То нехай же оте вбрання нагадує вам, що й у нас не стало колишнього горя!

Яка душевна теплота, щирість і добродушність простої радянської людини, яка любов до мистецтва таких далеких і разом з тим близьких братів.

Того пізнього вечора, коли стихли чарівні мелодії пісень, гуцулам розповіли про долю сина старої узбечки, яка подарувала їм національний одяг.

То було в перші дні Радянської влади в Узбекистані. Чоловік узбечки не повернувся з фронту, залишивши п'ятеро дрібних дітей.

Якось на вулиці одного з її хлопчиків, Юсуна, зустріли червоноармійці. Тоді вони білися з басмачами. Вусатий червоноармієць, як виявилось пізніше,

Щире слово

Це вже не перша зустріч москвичів з Гуцульським ансамблем пісні і танцю. І тим відрадіше, що нинішні гастролі колективу в столиці зміцнили, послалили враження від попередніх концертів.

Ті ж самі солісти хору — Євдокія Матвієнко, Михайло Жовнір, Мар'ян Паздрій, але як по-новому звучать у їх виконанні гуцульські, російські та українські пісні!

Високою музикальною культурою відзначені і хорові номери, тепло зустрінуті слухачами. Весь цей концерт продемонстрував значний ріст молодого творчого колективу.

Великий і різноманітний репертуар підготували аргісти. Крім гуцульських народних і сучасних пісень, у програмі багато творів радянських композиторів, пісень і танців народів братніх республік і країн народної демократії.

(«Советская культура»,
23 липня 1953 року).

українець, узнавши про бідність сім'ї хлопчика, хотів його забрати і влаштувати в дитячий будинок. Але мати не пустила дитини, хоч сама була вкрай виснажена, хоч нічим було нагодувати сім'ю. Дотримувалась старого узбецького закону — не віддавати дитину в чужі руки.

Лише згодом отой самий хлопчик Юсуп Султанов випадково потрапив до дитячого будинку, закінчив початкову школу, а потім у Ташкенті здобув і вищу освіту. Нині він став в Узбекистані відомим письменником.

У тій розповіді, як промені сонця в краплині роси, відбилися долі тисяч узбеків. Та розповідь і гуцулам нагадала про подібну долю тисяч їх земляків-українців.

І ще міцнішою ставала любов, чуття єдності й братерства до узбецького народу.

...Де б не з'являвся колектив ансамблю, його скрізь зустрічали з радістю, проводжали з вдячністю. Часто за куліси приходили місцеві діячі мистецтв, просто шанувальники народних талантів, щоб поздоровити з успіхом, міцно потиснути руку артистам.

Газетні полоси були заповнені відгуками, рецензіями на концерти.

«Звучить під склепінням театру привільна пісня, — писала газета «Правда Востока», — це пісня про щастя, яке знайшли трудящі західних областей України, возз'єднавшись у братерській сім'ї радянських народів, це пісня про нове колгоспне життя, про натхненну працю і творчість. Гастролю Гуцульського ансамблю викликали живий інтерес у глядачів Ташкента».

Після концертів у Середній Азії ансамбль виїхав до Новосибірська, в Алтайський край, Томськ, Петропавловськ. На вокзалах артистів зустрічали з оркестром і квітами. А скільки було ширих потисків рук і гарячих обіймів у Кузбасі й Караганді! Шахтарі міст на знак дружби і глибокої вдячності дарували артистам шахтарські ліх-

Щодня з різних куточків країни надходять артистам листи вдячності.

тарики і костюми, нагороджували вітальними адресами.

Навесні 1951 року в співдружності з місцевими поетами та композиторами колектив поповнює репертуар новими піснями і вокально-хореографічними картинами. З новою програмою ансамбль подорожує по селах області, знайомить з нею трудящих Закарпаття, Львівщини, Тернопільщини.

Влітку учасникам балетної групи випала висока честь — представляти Гуцульщину на Декаді українського мистецтва і літератури в Москві. Групу, до якої увійшли В. Дрекало, Є. Іпатів, Г. Попова, Л. Маслова, А. Войцех, В. Андронова, Н. Кучерук, В. Чуперчук, І. Долинський, Д. Ластівка, М. Поморянський, М. Фінчук, В. Музика і М. Мартинишин, очолює балетмейстер Володимир Петрик.

Перед від'їздом до Москви гуцули гостювали у київських митців, де готувалися до декади разом з іншими групами танцюристів міст Києва, Донецька, Чернівців. 13 червня святковий поїзд з учасниками декади — письменниками, композиторами, бандуристами, співаками, танцюристами — з Києва виїхав до столиці Радянського Союзу. Москвичі влаштували українцям урочисту зустріч.

У перший день декади прикарпатці у складі зведеного ансамблю танцюристів України вперше виступали в Концертному залі імені Чайковського. Група виконувала народний танець «Гуцулку». Виступ артистів з далекого Прикарпаття москвичі нагороджували бурхливими оплесками протягом усього танцю.

Концерт, який тривав понад дві години, закінчився заключним тематичним танцем «Возз'єднання українського народу». Спочатку в національних костюмах виступили танцюристи східних областей України. Потім у масовий танець включилися гуцули і продовжували його разом.

Зворушлива картина злиття двох груп танцюристів, що символізувала возз'єднання українського народу в єдиній братній сім'ї, була зустрінута нестихаючою овацією.

Протягом декади відбулося одинадцять концертів. Гуцули виступали перед великим колективом робітників Московського автозаводу, перед численними глядачами в парку культури «Ермітаж», Центральному парку культури і відпочинку імені Горького, в Концертному залі імені Чайковського.

Скрізь прикарпатських артистів зустрічали, як дорогих гостей, викликали на «біс» майже після кожного концертного номера. І артисти з вдячністю, не відчуваючи втоми, повторювали їх. Крім загальних танців — «Гопака», «Веснянки», — у зведеному ансамблі група з Прикарпаття танцювала запальну «Гуцулку», верткий «Аркан» та хореографічний малюнок «Урожай». І вже тоді майстерним виконанням, оригінальністю та колоритністю здобули велику любов москвичів.

Поїздка до Москви була знаменною для кожного артиста. Адже вони не тільки звітували про свої досягнення, але й почерпнули неабияку наснагу до нового творчого зростання. Солоісти балету Василина Чуперчук, Іван Долинський, Ганна Попова, Володимир Музика та інші за бездоганне виконання і високу майстерність були нагороджені медалями. За великий вклад у розвиток українського танцювального мистецтва постановника багатьох танців Володимира Петрика відзначено високою урядовою нагородою — орденом «Знак пошани».

Після декади ансамбль у повному складі звітується перед трудящими області. Влаштовуються творчі зустрічі з колгоспниками і робітниками Прикарпаття. А в 1952 році колектив виїжджає в Київ, Полтаву, Миргород, Харків, Донецьк, Луганськ, Запоріжжя, Одесу, Кривий Ріг.

Вссени цього ж року ансамбль очолює тодішній хормейстер Володимир Пащенко (нині викладач Івано-Франківського педагогічного інституту). Згадуючи ті часи, В. Пащенко розповідає:

Жіноча танцювальна група у танці «Ямничанка».

Чоловіча танцювальна група у танці «Бойківчанка».

«У Гуцульський ансамбль пісні і танцю я приїхав працювати після закінчення Львівської консерваторії імені М. Лисенка. Працювати з колективом було цікаво, бо люди в ньому творчі, наполегливі, люблять наше мистецтво й віддаються його служінню. Постійна, копітка і наполеглива робота над кожною новою програмою, постійне стремління всього складу колективу показати високу художню якість концертної програми завжди були високо оцінені глядачем, де б ми не виступали — чи у своїй області, чи в Москві, чи в Середній Азії. За ту теплоту, з якою нас зустрічали глядачі, ми їм були завжди вдячні».

З особливим творчим горінням колектив ансамблю готувався до гастрольної поїздки в 1953 році. Була підготовлена нова програма, до якої увійшли кращі твори радянських композиторів, гуцульські сучасні пісні й танці, російська та українська класика, пісні народів братніх республік, країн народної демократії.

У березні 1953 року в залі обласної філармонії відбувся великий концерт дружби, в якому взяли участь Державний ансамбль пісні і танцю Чуваської АРСР разом з Гуцульським ансамблем. У першому відділенні концерту виступали чуваські артисти, які захопили прикарпатців високую виконавською майстерністю.

Щире слово

Під звуки трембіти розкривається завіса, і перед глядачами постає одягнений в барвисті народні костюми Гуцульський ансамбль пісні і танцю. Вже після першої виконаної ним пісні «Веди нас, Партіє, вперед» глядачі переконуються в тому, що перед ними цікавий творчий колектив.

Безпосередністю ліричного почуття проникливі пісні «Ой у горах у Карпатах», «Верховино, світку ти наш», «Засвітило сонце волі». Колоритно, з гумором виконуються жартівлива молдавська народна пісня «Ось так», весільна гуцульська пісня та інші народні пісні.

Любовно, з великою внутрішньою силою виконує хор російську пісню «Гибель «Варяга» в обробці Свешникова.

З великим смаком, з додержанням національного колориту поставлені танці (балетмейстер В. Петрик). Достойним завершенням програми є танцювальна сюїта, присвячена 300-річчю возз'єднання України з Росією. Хорошу техніку і акторську майстерність показали танцюристи Чуперчук, Музика, Долинський, Підкамінна.

Концерти Гуцульського ансамблю пісні і танцю, який вперше виступав у Кисловодську, показали, що це ростучий талановитий колектив.

(«Советская здравница», 10 квітня 1954 року).

У другому відділенні Гуцульський ансамбль пісні і танцю разом з чуваськими артистами виконав танцювальну сюїту «Нова Верховина».

Сюїта мовою танців розповідала про щасливе життя в Радянських Карпатах. Трембіти сповіщали про радість нового дня. Закінчилася сюїта триразовим піднесенням «Слава!» на честь творця щасливого життя — Комуністичної партії, на честь дружби народів Радянського Союзу.

Після концерту на сцені артисти обох ансамблів під бурхливим оплески глядачів тепло вітали один одного. Це була яскрава демонстрація творчих зв'язків, братерського єднання різних народностей нашої багатонаціональної Батьківщини.

Того року посланці Прикарпаття знайомлять із гуцульським мистецтвом трудящих Львова, Хмельницького, Києва, Сум, Москви, Ленінграда.

Великий успіх мали артисти в Московській області, де разом з Гуцульським ансамблем у концертах брали участь солісти танцю Червонопрапорного ансамблю пісні і танцю Радянської Армії імені Александрова та артисти Московської філармонії.

Спочатку ансамбль виступив у телевізійному центрі. Це була перша велика зустріч з москвичами. Другого дня

гуцулів радісно вітали в Центральному парку культури і відпочинку імені Горького, де зібралося понад десять тисяч глядачів.

Незабутнім був виступ і в саду «Ермітаж». На концерт завітали гості з Німецької Демократичної Республіки. З захопленням вони зустрічали кожен номер програми, а після закінчення концерту тепло вітали артистів, бажали їм нових творчих успіхів.

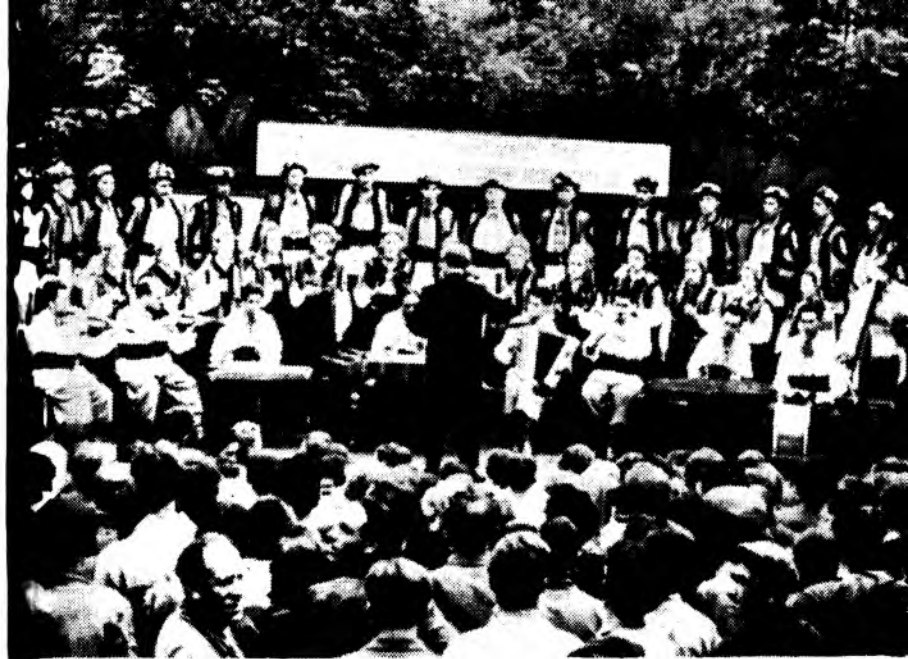
Щиро приймали колектив у парках Сокольники, імені Жданова, в містах і робітничих центрах Московської області. Особливо багатолюдно було на концертах, що відбувалися на стадіонах в Єгор'євську, Лікіно-Дулеві, Воскресенську, де збиралося по двадцять-сорок тисяч глядачів. Російські друзі зустрічали і проводжали артистів, як дорогих братів і бажаних гостей.

У серпні Гуцульський ансамбль пісні і танцю прибув на гастролі в Ленінград — колись пролетарської революції. На вокзалі прикарпатців з букетами квітів зустрічали артисти Ленінградської філармонії, трудящі міста.

Перший концерт відбувся в Зеленому театрі Центрального парку імені Кірова. Виступи гуцулів супроводжувались нестихаючими оплесками і вигуками «біс», «браво». Під час перерви за куліси прийшла делегація з Данії. Зарубіжні гості розпитували прикарпатців про їх рідний край, з цікавістю роздивлялися яскраві гуцульські костюми, бажали ще кращих творчих успіхів.

На другий день ансамбль брав участь у карнавалі. Сцена, на якій виступали перед ленінградцями, була незвичайною — її влаштували на воді. Того вечора вона квітла барвистим одягом, лунала народною піснею. Здавалось, усе навкруги грало, співало, гомоніло. Потім — концерт на естрадному полі, а згодом — виступи у телевізійному центрі міста, на підприємствах і в парках.

Пам'ять назавжди зберегла хвилюючу зустріч колек-

Тепло зустріли робітники Кіровського заводу посланців з далекого Прикарпаття.

тиву ансамблю з робітниками заводу імені Кірова. Того року з'явилися перші паростки великої дружби прикарпатців і ленінградських робітників.

Все починалося дуже просто. В далекому прикарпатському селі Верхній Липиці, на хуторах Цюцькові, Кубані та інших вчорашні селяни-одноосібники розорювали останні межі, які рубцями вкарбувалися на широкому тілі землі. Вечорами до контори колгоспу сходилися люди, слухали про нове життя, радилися, як краще повести господарство.

В селі було чимало колгоспників, які досі не бачили портрета Сергія Мироновича Кірова, чие ім'я носила верхньоліпицька сільськогосподарська артіль. Комуністи вирішили придбати для села кілька портретів С. М. Кірова. От і написали вони в Ленінград кіровцям, щоб допомогли їм у цьому.

Через деякий час ленінградці надіслали своїм українським друзям дев'ять портретів Сергія Мироновича Кірова, написали теплого листа, побажали успіхів. Минуло ще кілька днів, і за дві тисячі кілометрів у місто великого Леніна пошта несла нового листа з далекого прикарпатського села. В ньому липичани запрошували робітників-кіровців до себе в гості.

Тієї весни до Верхньої Липиці вперше приїхали ленінградці — майстер по електроустановках Іван Корнєєв, інженер-механік Сергій Кют і механік-дизеліст Микола Крупенкін.

Тоді ж у Верхню Липицю завітали диригент-хормейстер ансамблю Михайло Гринишин та директор філармонії Павло Барчук. Російських друзів вони застали в хаті вчительки Верхньоліпицької середньої школи Галини Процик.

Надворі моросив дощ. А в хаті, за широким вікном, чути було веселий сміх, жваву розмову.

Багато цікавого розповіли ленінградці про свій завод.

Щире слово

Державний цукульський ансамбль пісні і танцю вдруже відвідав чаше місто. Вперше він побував на гастролях в Таганрозі чотири роки тому. Багато глядачів добре пам'ятають виступи цього талановитого і своєрідного колективу. Але нинішні концерти ансамблю були особливо хвилюючими. Вони вилилися в демонстрацію не порушеної дружби двох великих слов'янських народів, наочно свідчили про міцніючі культурні зв'язки України з Російською Федерацією.

На кожному концерті ансамбль добивався такого повного духовного злиття з глядачами, яко-

го можна досягти лише за допомогою мистецтва, відзначеного патріотичним натхненням, високою ідейністю і блискучою майстерністю.

У виконанні ансамблю чудові танці — будь це російський хоровод, український «Гопак» чи «Танець карпатських лісорубів». У них найбільш яскраво проявляється національна самобутність художнього колективу.

Величезне враження і від хорових номерів, хор співає злагоджено, чисто, з глибокою внутрішньою силою і виразністю.

Зустріч з колективом залишила в серцях таганрозців почуття глибокого захоплення.

*(«Таганрогская правда»,
8 червня 1954 року).*

Історію виникнення і розвитку колишнього Путіловського заводу мало хто знав у Верхній Липиці. І друзі охоче розповідали, як поблизу Петербурга, на острові Кетлін, де стояла Кронштадтська фортеця, в 1789 році був споруджений чавуноливарний завод...

І ось нова зустріч з кіровцями. У повному складі Гуцульський ансамбль виступив з великим концертом на заводі в Ленінграді. Робітники від душі дякували артистам і дарували їм великі букети квітів. Інженер-механік Сергій Кют на знак давньої дружби вручив колективу портрет Сергія Мироновича Кірова.

Потім артистів повели по цехах. Чудову історію заводу розповіли їм того памятного дня. Тут вперше почали виготовляти вітчизняні залізничні рейки. Робітники Путіловського заводу надавали величезну допомогу в боротьбі, яку вів російський пролетаріат проти царизму і капіталізму.

С. М. Кіров, ім'я якого носить сьогодні завод, говорив: «Не було в історії революційного руху в Росії такого моменту, коли б не було чути могутнього імені путіловського робітника».

В путіловці не раз бував Володимир Ілліч Ленін. На заводі працював Михайло Іванович Калінін. Сергій Миронович Кіров перебував на партійному обліку в партор-

ганізації третього механічного цеху заводу. В дні Жовтневого збройного повстання пролетарські бійці одержали від путіловців чимало гармат і перший, створений на заводі бронепоезд. Вся історія заводу нерозривно зв'язана з історією нашої країни. А тепер і колектив ансамблю нерозривно зв'язаний із знаменитим Кіровським заводом. Міцна дружба зав'язалася між двома колективами — робітничим і мистецьким, дружба між українським і російським народами.

Гастрольми в Ленінграді ансамбль закінчив свій літній сезон.

У жовтні — знову подорож до Ростова-на-Дону, Кавказьких Мінеральних Вод, Грозного, Махачкали, Баку, Єревана, Тбілісі, Сочі, Краснодару...

І тут було багато хвилюючих зустрічей. Одного дня в Тбілісі на площі перед Будинком культури верстатобудівного заводу імені Кірова, де мав виступати ансамбль, зібрався великий натовп людей. Не встигли артисти вийти з автобусів, як на веранді Будинку культури духовий оркестр заграє «Гуцулку». А коли гості наблизились до входу, оркестр змінив «Гуцулку» на «Лезгінку». Робітники зустрічали прикарпатців з квітами.

А потім, після концерту, коли артистів пригощали іскристим вином, один молодий грузин доводив, що і в гуцульському «Аркані» не менше запалу, ніж у їхній «Лезгінці». І кожен тоді відчував, розумів, що так зустрічають лише посланців братнього народу, мистецтво якого люблять і шанують.

У житті українського і російського народів знаменним був 1954 рік. Країна відзначала 300-річчя возз'єднання України з Росією. З святкуванням цієї дати збіглися виступи Гуцульського ансамблю в містах Російської Федерації та в республіках Закавказзя. В Єревані на честь 300-річчя возз'єднання України і Росії відбувся великий спільний концерт колективів Гуцульського ансамблю пісні

і танцю та заслуженого ансамблю пісні і танцю Вірменської РСР. В переповненому залі театру звучали пісні хвали великому братерству, вдячності Комуністичній партії.

Наступного року ансамбль їде на гастролі в міста Поволжя. Концерти відбулися в Іжевську, Йошкар-Олі, Чебоксарах, Куйбишеві, Волгограді та інших містах і робітничих селищах.

Перебуваючи в Удмуртії, артисти мали цікаву зустріч з лісорубами Постольського ліспромгоспу.

У ліспромгоспі колектив гостював весь день. За цей час артисти побували на лісосіках, відвідали домівки робітників. Ввечері лісоруби з сім'ями зібралися в робітничому клубі. Як тільки артисти увійшли до клубу, школярі та піонери в червоних галстуках віддали їм рапорт, як почесним гостям.

— Передайте юним піонерам Прикарпаття наше палке вітання! — прозвеніли юні голоси.

Діти кинулися на сцену і кожному артистові вручили букети квітів.

Гвоздики, пахучий медок, горошок, айстри артисти міцно притискали до грудей.

А тим часом на сцену вийшли комсомольці. Вони декламували рідною і російською мовами свої привітання артистам, співали пісні, виконували танці. Це була свого роду самодіяльність, якої їй досі не забули в колективі ансамблю.

А згодом — концерт. На ньому особливо великим успіхом користувався «Танець карпатських лісорубів». Його довелося виконувати тричі.

Повертаючись додому, прикарпатці зупинилися в зорноносній столиці — Москві. Тоді своїми виступами вони зачарували москвичів. Ось що писав у газеті «Правда» хормейстер Великого театру СРСР А. Хазанов: «Достоїнством колективу є властива йому народність як у репертуарі, так і у виконавській манері. Ансамбль наполегливо

проводить велику, копітку роботу по вивченню і збиранню народних пісень, танців, музики. Так, наприклад, колектив виконує танець «Яблунівка» в справжній народній манері. Ставлячи гуцульський жартівливий танець «Чабани», артисти виїжджали в гори до карпатських чабанів. Музичний матеріал сюїти «Свято в Карпатах» записаний у селі Космач. Життя, побут Гуцульщини добре відображені в піснях на тексти молодих, початкуючих поетів, які пишуть для ансамблю...

Особливістю хореографічного колективу є життєрадісність, молодечий запал. Та це й природно: танцювальна група складається цілком із молоді. В танцюристів відмінна техніка, танцюють вони легко і чітко у будь-якому темпі...»

Рецензент закінчує свою статтю висновком, що Гуцульський ансамбль пісні і танцю в майбутньому ще не раз радуватиме москвичів своїм справді народним мистецтвом.

І він не помилився. Через рік у дні святкування 100-річчя з дня народження великого сина українського народу Івана Яковича Франка ансамбль був спеціально запрошений до Москви для участі в ювілейному концерті. На такому ж святковому концерті колектив виступав і у Львові.

Восени 1956 року художньому керівникові й головному диригентові ансамблю Володимирові Пащенко та керівникові оркестрової групи Михайлові Магдію Указом Президії Верховної Ради УРСР присвоєно почесні звання заслуженого артиста УРСР.

...І знову подорожі. Гастроли в Мурманську, Архангельську, Вологді, Новгороді, Костромі, Петрозаводську та інших містах Півночі. Особливо тепло приймали гуцулів новгородці, з якими чимало років змагаються трудящі Прикарпаття. Виступи ансамблю в Новгороді вилились у велике свято братерства між українським та російським народами.

Через два роки колектив знову їде на Північ. А повео-

Вокально-хореографічна сюїта «Опришки Олексі Довбуша» у виконанні танцюристів ансамблю.

Солісти хореографічної групи Наталка Михайленко і Георгій Желізняк у польському народному танку «Краков'як».

таючись, виступає у Москві перед учасниками форуму молоді світу.

...Влітку 1961 року найкращі сцени Прикарпаття гомоніли щирою румунською піснею, цвіли своєрідним національним одягом — виступав запрошений на гастролі Марамуреський ансамбль пісні і танцю. Виступи дорогих друзів, близьких наших сусідів, вилились у велике свято братерства і єдності, дружби і любові.

На знак вдячності їй приязні трудящі Марамуреша запрошують до себе Гуцульський ансамбль пісні і танцю.

Хвилюючою, радісною для прикарпатців була ця звістка. Адже їм випала честь представляти у дружній країні пісенну радянську культуру, показувати виконавську майстерність. Десять днів перебував колектив у братній Румунії. Але радісних, світлих вражень було стільки, ніби вони провели серед цього гостинного народу довгі роки. Немов давні друзі, зустрілися гуцули і румуни, яким є про що поговорити, є що показати.

Десять днів на братерській румунській землі лунали пісні України, Росії, Румунії, які прославляли мир і життя на землі. Десять днів сцени вкривалися букетами квітів, глядачі сердечно зустрічали кожен номер програми. Колектив виконував пісні В. Верменича «Я славлю партію», В. Мураделі «Росія», М. Магдія «Коломийки про Батьківщину», С. Сабадаша «Вареники», А. Кос-Анатольського «Карпатська мандрівка», М. Гринишина «Гей, Карпати!»; показав вокально-хореографічну картину «Опришки Олексі Довбуша», гуцульські народні танці «Космачанка» та «Прикарпатська колгоспна полька», «Гопак» і багато інших.

...У 1963 році художнім керівником і головним диригентом Міністерство культури УРСР призначає вихованця колективу, колишнього соліста, а згодом диригента-хормейстера, заслуженого артиста УРСР Михайла Гринишина. Диригентом-хормейстером стає Богдан Катамай, балет-

мейстером і надалі залишається досвідчений майстер хореографічного мистецтва Володимир Петрик.

Незабаром ансамбль у новому складі їде на гастролі в Сибір і на Урал. Дев'яносто концертів у Свердловську, Красноярську, Кемерові, Іркутську, Барнаулі мали небувалий успіх. Жодного разу не було стільки глибоких вражень, як тепер.

Ще задовго до виступів у Красноярську з Москви надійшла телеграма, що концерти, які мали відбутись у Кургані, переносяться на пізніше, бо колективу доручено виступити безпосередньо на місці спорудження гігантської Красноярської електростанції. Радості не було меж.

— Коли ми під'їжджали до місця перекриття Єнісею, — розповідає соліст Анатолій Вербицький, — перше, що нам кинулося в вічі — це величезні транспаранти: «Слава праці!», «Підкорись, могутній Єнісей!»

— Це була справжня запекла битва, — згадує учасник ансамблю Василь Дрекало. — Бурхлива ріка скаженіла, пінилась, боролась. Самоскиди безперестанку підвозили бетонні плити, камінь, уламки граніту, пісок. Наступ розпочався так раптово, дружно, що ріка мимоволі здригнулась, заклекотіла, вдарила своїми бурхливими хвилями по скинутих у її води уламках скель, бетону і... здалась!

А коли на мить притих гомін кипучої праці, над просторами Сибіру і Єнісею зазвучала пісня «Верховино, світ-

Щире слово

В ці дні в концертних залах і на естрадах Удмуртії виступає Державний гуцульський ансамбль пісні і танцю. В програмі концертів багато гуцульських пісень про дружбу українського і російського народів, про світле сьогоднішнє життя гуцулів. З великим почуттям виконує хор пісню про дружбу народів «Ой у горах у Карпатах». Майстерно співає він у супроводі оркестру старовинну весільну гуцульську пісню «У неді-

лю у дворі музики заграли».

Ансамбль має сильну танцювальну групу. Цікаво були виконані танці «Гуцулка на царині», румунський народний танець «Сирба», а також танцювальна сюїта «Свято в Карпатах», у якій зайнятий весь колектив ансамблю.

Своїм успіхом ансамбль у невеликій мірі зобов'язаний і оркестровій групі.

Гастролі гуцульського ансамблю — велика подія в культурному житті нашої республіки.

*(«Удмуртская правда»,
27 липня 1955 року).*

ку ти наш». І в кожного вона зворушувала душу, переносила в сині Карпати, на високі полонини, в царство трембіт і флюяра.

Пісню змінив жвавий танець «Гуцулка», а за ним, як ніжні горлиці, одна за одною летіли чудові мелодії: «Гей, Карпати!», «Верховино, мати моя», «Вівці, мої вівці»...

Веселка барвистих гуцульських костюмів, задушевні мелодії, палкі серця натхненних виконавців — усе це на фоні гігантської споруди злилося у величезний живий букет, піднесений людям праці! Приборканий Єнісей вслухався в чарівні мелодії свого побратима Черемоша.

Кожну пісню супроводжували гарячі оплески мускулистих натруджених рук єнісейських богатирів, які примушували артистів ще і ще раз повторювати пісні, танці. І це була найкраща нагорода для посланців Прикарпаття. Вони відчували, що їх пісня злилася в єдину чудову симфонію мистецтва і праці.

Після концерту групи робітників виходили на площу, де їх чекали машини. Серед будівельників було чимало уродженців західних областей України. І пісня, яку вони вперше почули на концерті, їх заворожила. То був недавно народжений твір композитора Гринишина «Вівці, мої вівці».

Група земляків оточила Михайла Гринишина. Тиснули руки, витирали слези радості.

— Рідним краєм повіяло, — говорили вони. — Отож подаруйте нам цю прекрасну пісню...

І свідків цієї розмови охоплювала радість, гордість за славних творців життя, які насолоджуються плодами своєї праці...

Повернувшись з гастролей, колектив проводить велику і нелегку роботу над поповненням репертуару, який будувався переважно на невичерпному гуцульському народному фольклорі. Розпочалася нова сторінка в історії діяльності колективу.

..Браво гуцулам!..

У білих шапках стояли задумливі гори. Іскристий, рожевощокій грудень ішов по гуцульській землі. Чарівна зима посріблила дерева, оповила усе навколо тривожним чеканням казкової радості. Ії, цієї радості, в колективі ансамблю очікували не перший день.

І тому, здавалось, ні зимові вітри, ні білі хуртовини не в силі були навіть на якусь мить зупинити ритму підготовки до задуманого. Ансамбль тоді нагадував величезний розтривожений вулик — усі працювали над відновленням старих щедрівок і колядок, вкладаючи в них сучасний зміст. Багато довелось перебрати різних варіантів. Радились з досвідченими артистами, виїжджали у найвіддаленіші гуцульські села, з уст літніх людей записували тексти і мелодії.

Важко тепер сказати, коли саме розпочалася хвилююча і копітка підготовка до цього незвичайного новорічного концерту: чи тоді, коли невгамовні керівники ансамблю Михайло Гринишин і Володимир Петрик записували перші такти щедрівок, чи, може, коли директор філармонії Павло Барчук відстоював потребу введення якогось комічного моменту.

Словом, було вирішено написати сценарій і тексти пі-

сень, зробити музичне оформлення, яке покладалося на Михайла Гринишина і Петра Терпелюка, поставити танці, що доручили Володимирові Петрику.

Настав довгожданий вечір 31 грудня 1963 року. Щедрувати прийшли навіть ті, хто скептично зітхав: мовляв, нічого не вийде, завеликі масштаби, а досвіду ніякого.

В сизувате передноворічне надвечір'я вулицями Івано-Франківська разом з співаками, танцюристами та троїстими музикантами Гуцульського ансамблю йшли молоді робітники, студенти вузів...

А попереду — неприступний традиційний «міхонша», бурий карпатський ведмідь. За ним — чудернацький журавель, весела коза.

— Хто вони? — запитували зацікавлені перехожі.

— Щедрівники! — линуло у відповідь.

Може, й у вас під вікном того вечора дзвеніла чарівна щедрівка:

Чи вдома, вдома господар хати?
Чом він не йде хату відчиняти?
Хай буде щастя,
Щастя-здоров'я у його хаті!

А потім, коли заходили до хати, співали:

Добрый вечір тобі,
Славний господарю!
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
І ти, наш господарю!

Щедрівники просять господарів застилати столи килимами та класти на них калачі з ярої пшениці. А дівчата беруться за руки і в хороводі співають уже іншу щедрівку. До них підключаються хлопці, вітають господарів:

— Сієм, сієм, посіваєм, з добрим щастям вас вітаєм!

— Господаря, вашу дочку, господиню і синочка!

— Жить сто літ вам і радіти, з кожним роком молодіти!

— Щоб Країна Рад росла! Щедрий вечір вам! Хвала! З-поміж гурту щедрівників до дочки господаря починає залищатися один з хлопців — «наречений».

Співають хлопці й дівчата, танцюють ведмідь, коза, журавель. Сміх і жарти.

Згодом усі прощаються з господарями:

Нова радість стала,
Яка не бувала.
Зоря з Кремля у Карпатах
Ясно засіяла.
Квітне Верховина,
Пишно розквітає.
Та най буде здоров'ячко
Радянському краю!

Того новорічного вечора щедрівники принесли жителям міста справжню радість. Їх з обіймами зустрічали у своїх квартирах робітники — передовики заводів і фабрик, партійні й радянські працівники, викладачі вузів, науковці...

А потім весь ансамбль разом з друзями-щедрівниками виступив з оригінальним концертом біля ялинки у центрі міста і на новорічному вечорі в обласній філармонії.

Так народилася нова обрядовість, яка швидко облетіла міста і села Прикарпаття, стала рідною сестрою сьогоднішніх звичаїв, поповнила перлини пісенно-хореографічної творчості гуцулів.

З новою програмою ансамбль у січні 1964 року триумфально виступив у Жовтневому палаці культури в Києві. Хор покорив кількатисячний зал своїми чарівними піснями-коломийками, які виконувались від глибини серця, виразно, з підкупаючою простотою, прекрасною дикцією та інтонацією. Такі пісні, як «Огні горять» І. Воробкевича,

«Вівці мої, вівці» та «Гей, Карпати!» М. Гринишина, «Віночок гуцульських народних пісень» (обробка М. Магдія), заворожили слухачів.

У новій програмі свіжо і мелодійно прозвучали українська народна пісня «Верховино, світку ти наш» (обробка М. Лисенка), «Гуляли» О. Нижанківського, галицькі народні пісні «Ліщина, ліщина» (обробка С. Людкевича), «Люди їдуть по ліщину» (обробка Є. Козака), танці «Бойківчанка» (постановка Я. Чуперчука), «Чабани» (постановка В. Петрика). Високу оцінку тодішньому концерту дала музична критика. Тепле слово, зокрема, було сказано в газеті «Радянська культура» про щедрівки.

«Щедрівки і колядки,— писала газета,— один з найстаріших видів народної творчості. Відрадно, що Гуцульський ансамбль пісні і танцю першим звернувся до цього багатющого джерела народної творчості й показав його на професійній сцені. В концерті ми почули сучасні гуцульські щедрівки у виконанні всього складу ансамблю. Зроблено це було з хорошою вигадкою, дотепно. Здавалося, ми самі беремо участь у святковому маскарадї з козою, ведмедем та журавлем — неодмінними учасниками новорічних народних гулянь.

Цей почин колективу заслуговує не лише похвали, а й всілякої підтримки. Він свідчить про невтомні творчі шукання ансамблю, про намагання якнайповніше виявити свої потенціональні можливості».

Той, хто хоч раз слухав ансамбль, неодмінно зачарується різноманітним і самобутнім мистецтвом квітучої Гуцульщини. На його концертах ніколи ніхто не залишався байдужим.

Наприкінці вересня 1965 року колектив ансамблю вирушив на гастролі в Середню Азію.

По дорозі кілька концертів дали в столиці нашої Батьківщини — Москві. Щирі зустрічі з москвичами у Кон-

Сцена з вокально-хореографічної сюїти «Щедрий вечір у сучасному гуцульському селі».

цертному залі імені Чайковського, Палаці культури імені Калініна, з робітниками рибокомбінату та інших підприємств були для всіх хвилюючими.

На кожному концерті артисти відчували душевне, любовне ставлення наших російських друзів. Особливо великий успіх випав на долю солістів хору М. Коропчука, І. Лазаріва, Н. Костецького, В. Юрчака та інших, які мовою пісень розповіли москвичам про мужність, волелюбність і працьовитість трудівників свого краю, про чудові Карпатські гори, про казковість дрімучих борів і красу високих полонин.

Щиро приймали москвичі жартівливий чоловічий танець «Чабани», український народний танець «Гопак», вокально-хореографічну сюїту «Щедрий вечір у сучасному гуцульському селі».

Столична преса і зокрема газета «Советская культура», а згодом і київська «Радянська культура» дали високу оцінку виконавській майстерності чоловічого вокального квартету в складі М. Коропчука, Т. Сеньківа, Н. Костецького та В. Гаврилюка, віртуозним танцям В. Чуперчук, В. Петрика, В. Дрекала, Г. Попової, В. Мунтяна та інших.

Гастролі в містах Кустанаї, Ашхабаді, Петропавловську, Фрунзе колектив ансамблю присвятив славному 25-річчю возз'єднання українських земель у єдиній Радян-

Щире слово

Яскраво розвинуло мистецтво гуцулів після возз'єднання українського народу в єдиній Радянській Україні. Про щасливе життя українського народу, про радість жити, працювати, творити в Країні Рад чудово співають хвилюючі пісні артисти Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю.

Оригінальною демонстрацією народної музичної творчості виявилось задушевне, життєрадісне виконання весільної гуцульської пісні, пісень на слова геніального поета Тараса Григоровича Шевченка та інших пісень.

Ансамбль успішно оволодіває музичною творчістю великого російського народу, а також братніх народів нашої Батьківщини.

Багатство, темперамент і самобутність українського танцю розкриває перед глядачем хореографічна група ансамблю. Вчорашні учасники самодіяльності Іван Долинський, Мирослав Поморянський, Дарій Ластівка, Василина Чуперчук, Єва Іпатів та інші стали визнаними майстрами народного танцю. Артисти добре зіграного оркестру відмінно володіють народними інструментами.

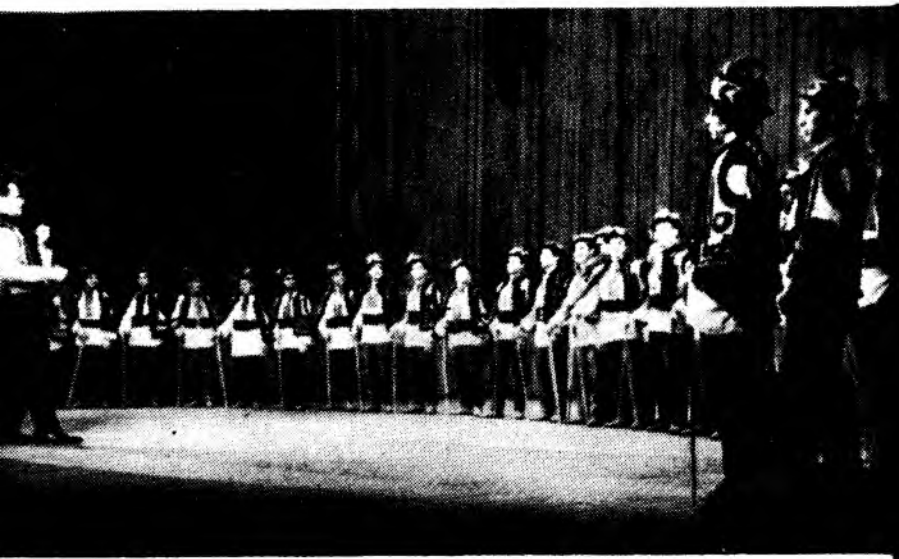
*(«Коммунист Таджикистана»,
25 червня 1950 року).*

ській державі. Всюди гомінко лунали щиронародні, ніжноромодійні українські пісні, звучали хвалою величній радянській дійсності.

У ті дні в колектив з рідної України прилетіла радісна звістка: Президія Верховної Ради УРСР Указом за заслуги в розвитку українського танцювального мистецтва присвоїла почесне звання заслуженого артиста УРСР балетмейстерові ансамблю Володимирові Петрику.

З небувалим натхненням виступили тоді артисти перед хліборобами Цілинного краю, де ансамбль дав дванадцять концертів. Крайовий виконавчий комітет за чудові виступи перед трудящими артистів ансамблю і його керівників нагородив пам'ятними медалями.

Після повернення з гастролей ансамбль поповнює свій репертуар кращими зразками пісенних творів радянських композиторів, гуцульськими народними піснями, удосконалює і художньо відточує його. В той час колектив дістає запрошення виступити з концертами у Кремлівському театрі. Це була висока честь, але й не менша відповідальність. Розпочалася нова, велика робота над збагаченням репертуару, над удосконаленням майстерності виконання. Під час вимогливої праці все ще і ще раз перевірялося, хотілося, щоб кожен номер програми прозвучав на повну силу.

«Верховино, світку ти наш»,— лине українська пісня зі сцени Кремлівського театру.

Окрилений радісною звісткою, свій ювілейний 1965 рік ансамбль зустрів у небувалому творчому піднесенні. В січні з програмою, підготовленою для виступів у Кремлі, він звітував перед громадськістю Івано-Франківська. Чотири концерти, що відбулися в приміщенні обласного музично-драматичного театру, трудящі міста прийняли надзвичайно тепло.

...Москва. Не раз виступав на її сценах Гуцульський ансамбль пісні і танцю. Але на сцену Кремлівського театру колектив запросили вперше.

— Важко сьогодні передати наші тодішні хвилювання, переживання,— згадує художній керівник ансамблю Михайло Гринишин.— Ми знали, що московські глядачі дуже гостинні, але й дуже вимогливі. Успіх у них треба справді заслужити. З нетерпінням ми чекали першого концерту. Коли завіса піднялася і залунали перші звуки трембіти, зал зустрів нас бурхливими оваціями. Невдовзі ми половили серця усіх присутніх.

Михайло Гринишин мав рацію. Бо й справді, мабуть,

Танцюристи ансамблю у Кремлівському театрі.

у цьому ювілейному для ансамблю році важко було б назвати більш відповідальний і більш успішний та радісний день.

На фоні синіх гір, ледве позолочених сонячними променями, хор у яскравих гуцульських костюмах відкрив свою святкову програму популярною піснею «Верховино, світку ти наш». Глядачі відповіли артистам нестихаючими аплодисментами, вигуками «біс», «браво гуцулам!» І так було весь вечір. Концерт, розрахований на дві години, закінчився майже опівночі.

Москвичам до душі припала програма, гуцульські костюми, пісні, танці. Пісні «Закувала та сива зозуля» П. Ніщинського, «Верховино, мати моя» М. Машкіна, «Гей, Карпати!» М. Гринишина, «Шуми, Амур» В. Румянцева, а також танці «Чабани» та «Прикарпатська колгоспна полька» ансамбль виконував повторно, на «біс». Не меншу шану мав тоді й чоловічий вокальний квартет. Він теж двічі виконував українську народну пісню «Гандзя», тірольську народну пісню «Важко сказати» та російську народну пісню «Гармошка». Московські глядачі з захопленням прийняли вокально-хореографічну сюїту «Щедрий вечір у сучасному гуцульському селі».

Після концерту артистів вітали представники Кремлівського театру, побажали їм ще кращих творчих успіхів, вручили пам'ятні листівки і значки із зображенням Кремлівського театру.

З неменшим успіхом пройшов концерт і наступного дня, на якому було багато іноземців, студентів московських вузів з африканських та азійських країн, які вперше бачили гуцульське мистецтво і були захоплені його красою.

15 лютого 1965 року під заголовком «Пісні гуцульського краю» газета «Правда» писала: «Вчора на сцені Кремлівського театру в Москві виступав Гуцульський ансамбль

пісні і танцю (художній керівник М. Гринишин). Колектив з Івано-Франківська не вперше приїжджає у столицю. Починаючи з 1940 року, він був частим і багатим гостем москвичів.

Нинішньої весни ансамблю сповнюється чверть віку. За цей час артисти познайомили всі республіки нашої країни з самобутніми піснями, танцями, музикою їх рідного краю.

Нова програма, показана в Москві, була тепло прийнята глядачем. Особливо сподобались москвичам вокально-хореографічна сюїта «Щедрий вечір в сучасному гуцульському селі» і пісня «Верховино, мати моя».

Про концерти ансамблю в Кремлівському театрі цікавий звіт свого кореспондента опублікувала також газета прогресивних українців у Канаді «Українське слово», який писав: «Зал Кремлівського театру вміщує 1200 глядачів. Бажаючих побачити виступи Гуцульського ансамблю пісні і танцю, що гастролював у Москві, було значно більше. В усякому разі, квитки на всі дні було продано, і, тільки дізнавшись, що я писатиму для «Українського слова», адміні-

Щире слово

В Татарії успішно пройшли виступи Гуцульського ансамблю пісні і танцю, який дав п'ять концертів: в Юдіно, Дербішках, у Палаці культури Кіровського району і в приміщенні Держцирку.

Казанським слухачам особливо сподобались у виконанні ансамблю гуцульські пісні «Комсомольці-плотозони» (солістка Євдокія Матвієнко), пісня композитора Фралкіна «О волжском богатыре» (соліст Володимир Юрчак) і живі гуцульські танці: «Лісоруби» і «Чабани» (постановка балетмейстера В. Петрика, солісти — Володимир Музика, Юрій Ружицький).

З Казані ансамбль виїжджає в Йошкар-Олу, потім — в Чебоксари і Саранськ.

*(«Советская Татария»,
2 серпня 1955 року).*

стратор люб'язно розпорядився поставити мені додатковий стілець...»

Після Кремлівського театру на запрошення студентів ансамбль виступав у Палаці культури Московського інституту інженерів транспорту. Зустріч із студентами була захоплюючою. Третій... п'ятий... восьмий раз підіймалась і опускалась завіса, а зал не стихав. Він знову й знову гримів оплесками, вигуками «браво!»

Багато ще було запрошень, але прикарпатців уже чекали глядачі Рязані та інших міст Російської Федерації. Окрилений тріумфальними виступами в Москві, ансамбль знайомить з гуцульським мистецтвом трудящих Куйбишева, Саратова, Астрахані, Волгограда, Оренбурга, Ставрополя, Ростова-на-Дону, Пензи та багатьох інших міст. З цієї подорожі колектив привіз багато теплих відгуків, щирих побажань і слів глибокої вдячності.

Душа колективу

Так називають у колективі художнього керівника, головного диригента Михайла Петровича Гринишина, самовідданого і невтомного митця, людину великого таланту, постійних творчих шукань і горіння.

Народився і зріс Михайло Гринишин серед співучих людей Обертина на Прикарпатті, який здавна славився веселими коломийками, чудовими співаками. Гринишин згадує, як у його рідному селі аж на тому кінці вулиці часто ввечері зринала мелодія. Збиралися хлопці й дівчата, і пісня линула над полями, летіла від села до села. А дитяча фантазія несла малого Михайлика в казковий світ музики. Як йому тоді хотілося, щоб хлопці й дівчата заспівали його пісню!

...Осінь 1945 повоєнного року. В тодішньому Станіслав-

ському музичному училищі йдуть приймальні іспити. Серед багатьох схвильованих абітурієнтів був і Михайло — високий, стрункий юнак з Обертина. Мрія створити свою пісню привела його сюди.

Ще навчаючись у музучилищі, Михайло бере активну участь в різних гуртках, керує художньою самодіяльністю. Через два роки дирекція училища рекомендує його на навчання у Львівську консерваторію імені М. Лисенка. То були роки незабутнього знайомства з видатною артисткою Соломією Амвросіївною Крушельницькою. Хоч Соломія Амвросіївна була вже на пенсії, але з радістю консулювала здібного молодого музиканта з вокалу.

Мабуть, тоді найбільше запали в серце старовинні, мало ким чуті з його ровесників, пісні рідного Прикарпаття, що їх наспівувала велика співачка. Чи думав тоді Михайло, що через якихось десять років відродить у пам'яті почуту мелодію і принесе чудовий дарунок людям — душевну народну пісню «Вівці, мої вівці» у своїй блискучій обробці?

В 1952 році Михайло Гринишин стає солістом у Гуцульському ансамблі. Потім він був хормейстером, диригентом, а згодом очолив Гуцульський ансамбль пісні і танцю, який став для нього другим рідним домом. Тут, у колективі, народилося багато його пісень, туг йому було присвоєно почесне звання заслуженого артиста Української РСР.

Гей, пасітьсья, вівці,
Де високі гори.
Я ж піду до Ксені,
Де чорні брови...

Кому не знайома нині ця пісня!..

Прислухайтесь, як лине її задумлива мелодія, передаючи душевну теплоту, поетичність юнака, що вірно кохає свою дівчину.

«Ой високі гори»,— народжується нова пісня композитора Михайла Гринишина.

Сама Ксеня вийшла,—
Файна моя чічка.
Просидів я з нею
До темної нічки.

І вже красиво підхоплює хор:

Гей, гей, лу-ду-ду...
До темної нічки...

Чути відгомін гір, які наче відповідають замріяній пісні гуцула.

У 1959 році в одній з рецензій на концерт ансамблю, підкреслюючи творче обличчя колективу, народний артист УРСР Михайло Кречко писав: «Слід виділити твори молодого композитора М. Гринишина. Його нова пісня «Партія рідна веде Україну» вдало продовжує традиції українських радянських композиторів у галузі створення масово-урочистих пісень.

Ансамбль познайомив також слухачів з обробкою М. Гринишина гуцульської народної пісні «Ой зелена полонино», яка прозвучала особливо свіжо. Ми знову можемо вітати М. Гринишина з творчою удачею. Він ще раз показав своє глибоке розуміння гуцульської народної пісні і знання тонкощів хорової справи».

А ось як відгукується на творчість Михайла Гринишина інший рецензент, редактор репертуарно-художньої частини Кремлівського театру В. Беляков: «На сцені столичного концертного залу імені П. І. Чайковського недавно з успіхом пройшли концерти Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю... Особливо хочеться відзначити три пісні М. Гринишина «Вівці, мої вівці», «Гей, Карпати!» і «Карпатський гомін», які прозвучали на високому художньому рівні. Слухаючи ці пісні, можна сміливо сказати, що автор їх — М. Гринишин — великий знавець гуцульсько-

го фольклору, талановитий композитор, і ці його твори є безперечним вкладом у скарбницю вітчизняної хорової музики».

Можна було б ще багато цитувати відгуків на пісні Михайла Гринишина. Але й із сказаного видно, що художній керівник ансамблю — обдарований композитор, весь у пошуках, бо він відчув ту велику силу і красу пісні, яка завжди приносить радість і повертає до молодості, бо пісня стала часткою його самого. Михайло Петрович прагне до того, щоб на сцені дедалі яскравіше розкривалося, сяяло всіма барвами своєрідне гуцульське музичне мистецтво. Він шукає, експериментує. І тому не дивно, коли в нестерпну літню спеку чи в білу зимову хуртовину ви зустрінете Гринишина у найвіддаленішому гуцульському селі. Сюди привела його пісня, бо талановитий митець добре знає, скільки перлин самобутнього мистецтва таїть у собі народ його рідної землі. Знає й про те, що нелегко збирати ці перлини, шліфувати, показувати або виконувати їх на сцені.

В нотних зошитах керівника ансамблю є сотні списаних сторінок. То записи народних мелодій. Кажуть же в народі, що по краплині річки збираються. Отак і справжні пісні. Мине час, і вони в новому, музично збагаченому вигляді знову будуть повернуті людям з підмостків сцени.

Кали ми говоримо про Гринишина, то в його особі бачимо не лише талановитого композитора. Часто Михайла Петровича можна зустріти на репетиціях з самодіяльними гуртками, на вечорі в сільському клубі чи в школі; на сторінках газети прочитати його статтю про концерт самодіяльних чи професійних артистів. Не дивно, що за активну участь у пресі Гринишина було прийнято в члени Спільки журналістів СРСР. Нині Михайло Петрович — композитор, заслужений артист, педагог, журналіст...

Та найбільше Михайло Гринишин вболіває за свій ансамбль. Усім серцем керівник полюбив колектив, для

творчого зростання якого віддає багато сил і часу, енергії і душі. Вимогливий до себе, він вимагає і від артистів, навчається сам і вчить інших. Честь ансамблю для нього — найдорожче. І, мабуть, у тому, що в Новгороді й Румунії артистів засипали квітами, а в Грузії пригощали іскристим вином, є і його частка праці.

Добрю славу здобув ансамбль під керівництвом Михайла Гринишина. Бо де б він не побував, звідусіль за ним ішли повні глибокої вдячності листи глядачів, газетні рецензії. Протягом двох концертних годин артисти залишають у публіки не лише яскраве враження від народного самобутнього мистецтва, але й складають певну уяву про історію гуцульського краю, боротьбу волелюбного народу в минулі часи, розповідають про його сьогоднішнє щасливе життя.

Заслуга Гринишина і в тому, що з його приходом у хорі велика увага приділяється а капельному виконанню. А капельний спів — нинішнє обличчя хору. В ньому і чистота звучання, і нюансування, і народна мелодійність.

Щире слово

Тільки два дні перебував у Києві Ансамбль гуцульської пісні і танцю, а вже тисячі нових друзів з'явилось у талановитого колективу. І ті сотні юнаків та дівчат, що таряче аплодували ансамблеві під час концерту в Жовтневому палаці, і ті тисячі глядачів, що дивилися концерт у себе вдома по телевізору, безсумнісно, залишаться його щирими прихильниками.

Невичерпне джерело творчості таїться в надрах народу. Концерт Гуцульського ансамблю це раз переконце в цьому. Основна риса творчого обличчя колективу — його народність, і не показана, що обмежується лише механічним копіюванням костюмів та зовнішніх прийомів танцю, а справжнє, та, що проймає зміст, ідею виконуваних творів, звучить у кожному русі.

Успішно пройшли концерти Гуцульського ансамблю в Києві. Побажано колективу і надати великих успіхів.

*(«Радянська Україна»,
29 листопада 1959 року).*

Багато планів, творчих задумів у художнього керівника ансамблю. І немає сумніву, що в його творчій лабораторії народиться ще не одна чудова пісня, яка вбере в себе гру полонинських вітрів, спів кришталево чистих потічків, що несуть свої води до бистрин Черемоша і Дністра, тихий шепіт вікових смерек і дужий голос трударя — творця чудес на радянській землі.

Чарівник танцю

Складний шлях у велике мистецтво пройшов балетмейстер ансамблю Володимир Петрик.

Понад чверть століття існує творчий колектив і чверть століття танцює в ньому Володимир Петрик. Погляньте лише на його посмішку. У веселих очах побачите вогник творчого неспокою, молодечого запалу.

— Є ще порох у порохівницях, — звук жартувати Володимир Васильович.

І варто побувати на репетиціях, побачити його у темпераментному танці, щоб пересвідчитися в цьому.

Володимир Петрик прилучився до мистецтва ще хлопчиною. На сільських вечорах, у різних аматорських гуртках він був і музиком, і хористом, і танцюристом. Саме тут починалася його «художня освіта».

Вересень тридцять дев'ятого року круто змінив долю сільського музиканта. Він стає активним учасником гуртків художньої самодіяльності: співає у хорі, танцює, грає у виставах. А якось влітку сорокового року випадок звів Петрика з відомим уже тоді на Прикарпатті балетмейстером і танцюристом Ярославом Чуперчуком. Той підмітив у хлопця талант і запросив його до колективу шойно організованого Гуцульського ансамблю пісні і танцю. То був незабутній для юнака день.

Тепер, через двадцять шість літ, з хвилюванням Петрик згадує той день, коли він уперше переступив поріг обласної філармонії.

В колективі цей невисокий, рухливий, з проникливим поглядом юнак одразу завоював симпатії у кожного, хто з ним працював, хто його бачив на сцені.

Близкуче обдаровання соліста балету Володимира Петрика розкрилося найповніше у післявоєнні роки. Тоді ж, побувавши на батьківщині славного ватажка опришків Олекси Довбуша в селі Печеніжин, він ставить танець «Аркан».

Наслухавшись безліч переказів, прочитавши багато легенд про боротьбу народного ватажка Довбуша і його опришків проти поневолення гуцулів, Володимир Петрик поставив згодом складний хореографічний твір — «Опришки Олекси Довбуша», яким і дебютував як балетмейстер.

Володимир Петрик — добрий знавець народної гуцульської творчості. Він знає, як і що танцюють у кожному селі, які особливості народного одягу кожного району. Досвідчений хореограф часто ходить на весілля, слухає старих людей, а потім усе побачене й почуте використовує для поповнення репертуару ансамблю.

Саме так була створена його чудова «Прикарпатська колгоспна полька», в основу якої покладено танцювальні рухи, записані в селі Ямищі, біля Івано-Франківська. Не можна не покоритися красі цього життєрадісного танцю, не захопитись його виразністю і легкістю. В яскравий, барвистий квітник перетворюється сцена, коли по ній кружляють, сплітаючи примхливі візерунки, дівчата в національних костюмах. Око не встигає стежити за швидкими, вправними рухами танцюристів. І здається, що сама радість, сама молодість оновленого Гуцульського краю розцвітає на сцені, співає хвалу своєму щастю. В цьому, як і в багатьох інших танцях, поставлених балетмейстером

Балетмейстер Володимир Петрик серед своїх вихованців.

Володимиром Петриком, розкривається мужність і відвага, душевне багатство і поетичність гуцулів. Лірика, жарт, героїка праці — усе знаходить своє втілення то в енергійних, темпераментних, то в м'яких, еластичних рухах танцюристів.

Характерною рисою танців, створених Володимиром Петриком, є їх глибока народність. Поставлені ним «Чабани», «Гуцулка», «Космачанка» та інші сповнені народного дотепу, невимушеності, безпосередності. Кожен з цих танців своєрідний, але всі вони підкоряються єдиному принципу — принципу народності.

Якось Петрик побачив, як в одному верховинському селі танцювали лісоруби. Балетмейстер не залишається байдужим до танцю. Він бере за основу бачені танцювальні рухи і ставить колоритний, з безмежним «гірським» темпераментом «Танець карпатських лісорубів». І так кожного разу. В селі Чортовець був записаний народний танець «Сербин», на Гуцульщині — «Космачанка».

Справжній народний колорит, здоровий гумор у кожному

Щире слово

..Не лишили байдужими любителів музики Кивева і Узина концерти Гуцульського ансамблю пісні і танцю Івано-Франківської обласної філармонії під керівництвом заслуженого артиста УРСР Михайла Гринишина (хормейстер Богдан Катамай, балетмейстер Володимир Петрик, концертмейстер оркестру Ярослав Виницький).

З перших же акордів слухачів приваблює чистота інтонування, злагоженість звучання і досить висока культура співу. Приваблює також і те, що всі пісні хор співає а капела, а це свідчить про наполегливу і старанну працю над підвищенням виконавської майстерності, хорової культури взагалі.

Пошуки нових творів і форм їх подачі, дерзання і творче горіння свідчить про те, що колектив стоїть на вірному шляху, а це — запорука дальших мистецьких успіхів.

*(«Радянська культура»,
30 січня 1964 року).*

За кілька хвилин — на сцену!

танці, свіжість хореографічного малюнка, яскравість і різноманітність танцювальних рухів свідчать про невтомні творчі шукання балетмейстера.

І не дивно, що його робота над постановкою цілого ряду гуцульських танців була відзначена високою урядовою

нагородою — орденом «Знак пошани», йому присвоєно почесне звання заслуженого артиста Української РСР.

Говорячи про творче зростання колективу, не можна не говорити про Володимира Петрика. Багато літ працюючи в ансамблі, він став справжнім вихователем цілої плеяди талановитих і зачарованих своїм мистецтвом артистів, які відмінно володіють танцювальною майстерністю. Від рядових танцюристів, які прийшли з гуртків художньої самодіяльності, до солістів балету виросли Василя Чуперчук, Іван Долинський, Володимир Музика, Ганна Попова, Єва Іпатів та багато інших, хто ще в 1951 році був нагороджений медалями Радянського Союзу.

Добре знають Володимира Петрика і учасники гуртків художньої самодіяльності Заболотова, Мишина, Коломий, Долини, Косова, Яблунева, Верховини, яким він так багато допомагав і допомагає.

Кожного разу, коли дивися Петрикові танці, в пам'яті знову і знову зринають чарівні слова, сказані колись Михайлом Коцюбинським про те, що тут зеленим духом дихають смереки, зеленим сміхом сміються трави, а долом Черемош мчить, жене зелену кров гір, неспокійну і шумливу.

Тоді здається, що такий же неспокійний і шумливий, як води Черемоша, шлях талановитого балетмейстера, чарівника гуцульського танцю — Володимира Петрика.

Ветерани і молодь

Дорога завжди навіває добрі спомини, бенгежні роздуми. Так було і цього разу. Сріблясте авто мчало асфальтованим шосе через села і переліски, через гаї і діброви. Раптом той шлях то вигинався дивовижним коліном, то ставав немов натягнута струна. По обидва боки замрія-

лись буйні прикарпатські ліси. А там... поля і поля. Безмежні, широкі.

За селом Шепарівцями шлях круто повернув ліворуч. Там — Коломия, одне з найстаріших міст Прикарпаття.

Але дорога кликала нас далі. Битий шлях вів на Шевченкове. Мій супутник, директор Гуцульського ансамблю Іван Долинський, у Шевченкове їхав не вперше. Ще в сорок четвертому тут йому розповіли цікаву історію.

...Півстоліття тому цією дорогою в колишню Альбінівку йшов шукати долі вигнанець з Тернопільщини, сільський учитель Йосип Корчинський. І донині пам'ятають у Шевченковому цю скромну людину — принесла вона в село першого Тарасового «Кобзаря». Літні люди сповідали, що ходила книжечка з рук у руки, її переписували, вичали.

— «Катерину» читайте, пане вчителю, — просили селяни. І він читав «Катерину», «Перебендю», «Гайдамаки»...

— А що, як одну з сільських вулиць назовемо іменем Тараса, — запропонував учитель.

— Чому ж? Назовемо, — підтримали його.

Відтоді одну з вулиць назвали Шевченковою. А від вулиці й село дістало таке ймення.

Коли я слухав розповідь про сільського вчителя Йосипа Корчинського, то чомусь мимоволі порівнював його долю з долею самого оповідача. Та хіба тільки його?..

Нові вітри прилетіли на гуцульську землю восени тридцять дев'ятого року. Вони були свіжі й легкі, вони кликали людей виходити із своїх закудених хат, поглянути на світ — вільний, радісний, на голубе, чисте небо. І відкрилися творчі дороги для всіх...

— Чи не так, Іване Івановичу? — питаю.

Іван Долинський посміхається. Ще недавно, здається, переступив поріг обласної філармонії. А нині — всіма шанована, заслужена людина.

«Бо є за що шанувати», — почувте не в одному селі на Гуцульщині.

В перші ж післявоєнні роки сільський чорнявий хлопець Іван Долинський став ведучим солістом балету в ансамблі. У багатьох танцювальних монологах, як і в розгорнутих дуетах, блискуче розкрилося обдаровання цього танцюриста. В його виконанні сотні тисяч глядачів бачили не лише нові, чудово виконувані танці, а й свіжі, оригінальні, властиві лише гуцулам фольклорні рухи.

Тоді ж його напарницею стала Василина Чуперчук з села Криворівні на Гуцульщині. Якось завітали ми на свято в це село. Тихого надвечір'я довго линули над бурхливими водами Черемоша чудові співанки. А одна з них найбільше сподобалася всім:

«Ой співаку-небораку,
На що ся надієш?
Чи на тоті співаночки,
Що багато вмієш?»
«На воли ся не надію,
Бо волів не маю,
На співанки ся надію,
Бо багато знаю».

— Чия то пісня? — питаємо в літнього гуцула, що сидів поруч.

— Ге-ге-ге-е! — Засміявся він. — То, прошу вас, Василина витягує... Артистка!.. Мудра, швидко все схоплює. Народилася і виросла в нас, у Криворівні. А працює в Гуцульському ансамблі. От прихсьдьте нині до клубу, послухаєте, побачите.

...У Криворівнянському клубі — велике свято: вручають перехідний прапор, вимпели, цінні подарунки колгоспникам — переможцям у змаганні.

Несподівано спалахнули гарячі оплески. Головуючий назвав прізвисьце Василини Чуперчук.

— Подарує вам танець наша землячка,— мовив він урочисто.

І Василина пішла в танок. Здавалося, вона забула про сцену, про зал. Для неї існував лише танець. У ці хвилини світалися обличчя хлопців і дівчат, її друзів-односельчан, вони сповнювалися гордістю за свою землячку.

Після концерту до неї підбігли дівчата:

— Ти молодець, Василинко! Чудово в тебе виходить!

І ця похвала земляків була найдорожчою. Та хіба тільки в рідному селі її так приймали?

Де б не бував ансамбль, виступи Васи́лини Чуперчук та Івана Долинського завжди заворожували глядачів. І цілком заслужено талановиті танцюристи з Прикарпаття є лауреатами Українського фестивалю молоді 1957 року, Радянський уряд нагородив їх медалями «За трудову відзнаку».

Коли б намалювати веселі з лукавинкою очі, задеривату посмішку, пишні чорняві коси, то знайомство з Васи́линою Чуперчук було б далеко неповним. Бо ми б ніколи не знали, що артистка, пішовши на пенсію, не пориває зв'язків з рідним її колективом, що вона багато працює в гуртках художньої самодіяльності.

Ось і того дня в залі обласної філармонії на двадцятип'ятирічний ювілей ансамблю зібралися не лише його численні шанувальники, громадськість міста і області, а й ветерани цього прославленого колективу. В перших рядах поруч з Васи́линою Чуперчук та Іваном Долинським зайняли місця колишні солісти Тамара Рослик-Лупічева, Іван Борчук, Євдокія Петрик, Дмитро Грибок, Мирон Жовнір, Єва Іпатів...

Ішли по землі роки, не зупинявся час, ніс він людям сподівання, перемоги, радощі.

Понад чверть століття відвіяли вітри. Але що скажуть про ці роки люди, які мріяли, творили? А люди вели жва-

Лауреати Українського фестивалю молоді 1957 року Васи́лина Чуперчук та Іван Долинський.

ві розмови, передбачали, згадували. Бо не забули в колективі заслужену артистку УРСР Оксану Затварську та Івана Затварського, нині митців Івано-Франківського обласного музично-драматичного театру, Мар'яна Паздрія, Богдана Жука, Михайла Коваліва, Миколу Дутчака та інших, які керують тепер колективами художньої самодіяльності.

Важко розповісти про всіх — про ветеранів і молодь. Хочеться лише сказати, що існує між ними міцна дружба, щирі відносини.

В дружньому колі точаться палкі суперечки про мистецтво. Ветерани і молодь сперечалися, жартували. Хтось говорив про Ліста і Курчатова, про талант Ойстраха і Йоріса Івенса... І серед них кожен впізнавав ентузіастів ансамблю Володимира Андріїва, Василя Мельника, Ганну Пспову, Василя Дрекала, Остапа Роп'яника, які переступили поріг мистецтва п'ятнадцять-двадцять років тому. Трохи пізніше прийшли до колективу Ярослав Винницький, Володимир Турко, Георгій Желізняк, Володимир Юрчак, Микола Петровський, Іван Борисов, Іван Савчук, Михайло Погубко...

А там, десь за містом, багрянцем розливалася осінь. Десять років тому такої ж осені прийшов до ансамблю Михайло Коропчук. Він добре пам'ятає, як ще до армії в рід-

Щире слово

Москвичі не раз аплодували Гуцульському ансамблю пісні і танцю. Недавно в Концертному залі імені Чайковського артисти ансамблю знову з успіхом виступили перед столичною аудиторією. В колективі відбулися великі зміни. Тепер у його складі — чоловічий народний хор, танцювальна група і оркестр.

Велика, різноманітна і змістовна програма концерту познайомила глядачів з українськими народними піснями і танцями — старовинними і сучасними, а також з піснями радянських композиторів.

Хор ансамблю продемонстрував високу вокальну культуру. Його звукова палітра багата тембровими і динамічними відтінками. Цікаво, з гумором була виконана ансамблем танцювальна сюїта «Щедрий вечір у сучасному гуцульському селі».

Концерт пройшов з піднесенням, більшість номерів програми повторювались на «біс». Проникливе виконання, тонке відчуття народного стилю, висока виконавська культура — все це визначило успіх Гуцульського ансамблю.

*(«Советская культура»,
6 жовтня 1964 року).*

ному селі називали його соловейком. Бо голос його звучав, наче срібна струна.

— Ти от що, хлопче, — казали йому сільські чоловіки, з якими подружився після демобілізації з армії, — до міста їдь, буди тобі артистом...

І Михайло поїхав. Провели його до околиці і довго дивилися вслід, аж поки не зникла за поворотом підперезана широким ременем постать...

Нині Михайло Коропчук — ведучий соліст ансамблю. Його тенор ліричного забарвлення завжди викликає захоплення слухачів.

А який успіх має вокальний чоловічий квартет, душею і організатором якого є один з ветеранів ансамблю Василь Гаврилюк. У складі квартету, крім Ва-

силя Гаврилюка, — Нестор Костецький, Тарас Сеньків і Михайло Коропчук. Українська народна пісня «Гандзя», російська «Гармошка», тірольська «Важко сказати» та інші звучать у їх виконанні неперевершено. І де б не виступав ансамбль, майже всі пісні чоловічого квартету завжди виконуються на «біс».

Подібних Михайлові Коропчукові в ансамблі чимало. І москвичі, і грузини, і узбеки не раз до болю в долонях аплодували Степанові Височанському, Анатолію Вербицькому, Володимирові Юрчаку, бо кожен з них залишав приємне враження, тонке відчуття гуцульського колориту.

Та поки на ювілейному вечорі артистам і керівникам ансамблю вручатимуть цінні подарунки, грамоти Міністерства культури УРСР, різних обласних організацій, заглянемо на якусь мить за куліси, де зібралось наймолодше пагіння артистів.

Знайомтесь: це — Ірина Клебан, Люба Яцемирська, Світлана Бочкова, Орест Кабин... Та чи не найбільше зараз хвилюється Наталка Михайленко. Вона, наймолодша у колективі, буде виконувати роль нареченої у захоплюючій вокально-хореографічній сюїті «Сучасне гуцульське весілля».

— А ти не хвилюйся, Наталко,— заспокоює її Василина Чуперчук, яка не втерпіла, щоб не заглянути за куліси.— Перші кроки завжди найважчі.

Не менш цікавою була підготовка до ювілейного концерту й серед музикантів. Михайло Магдій, який довгі роки керував оркестром, і цього разу не забув відвідати своїх учнів Дмитра Луцака та Івана Вінтонюка. Хлопці знали, що їх учитель хоч і лагідний, але принциповий. Михайло Ількович ніколи не терпів фальші в музиці. А на цей раз навіть розгнівався.

— Отут, Іванку, треба брати «до», а не «до-дієз»,— повчав він Вінтонюка.

То була перша найскладніша нота для молодого музиканта. І про неї не забувають ні Іван Вінтонюк, ні Михайло Магдій.

...Час брав своє. Повільно піднялася завіса, і закличні звуки трембіт та рогів ніби перенесли нас у казкові Карпати, на вічнозелену Гуцульщину. Немов різнобарвними квітами ожила сцена. Збудив її легким помахом руки молодий диригент-хормейстер ансамблю Любомир Бондарук.

Переливались барвами вигаптувані кептарики, збігали з дівочих голів хвилясті стрічки, заливчасто вигравали

троїсті гуцульські музики. Веселі, збуджені, темпераментно танцювали артисти. Здавалося, ніби самі веснянки зійшли на цю простору сцену і посміхаються сонцю. Ансамбль прощався з своїми друзями, земляками, бо чекала нелегка і далека дорога — міста і села Далекого Сходу.

...Творчі пошуки. В них завжди перебуває колектив. Бо він не тільки живий носій, але й ревно збирач народних мелодій і виконавських традицій.

Кожний артист ансамблю одночасно і постановник, і художник-оформлювач, і збирач музичного та пісенного матеріалу. Повертаючись з чергових гастролей, артисти привозять нові записи мелодій, текстів, танців, ескізи костюмів.

Якось в ансамбль прийшов молодий хлопець. Проспівав кілька пісень, а потім затагнув народну, яку не раз чув у своєму рідному селі. Нині ця пісня називається «Ой зелена полонино». В майстерній обробці Михайла Гринишина вона стала широко відомою і виконується багатьма мистецькими колективами.

Жоден з артистів не замикається у вузькому колі своєї професійної роботи.

Колектив шефствує над своїм супутником — дитячим ансамблем пісні і танцю «Трембіта» Мишинської восьмирічної школи, чимало ведучих артистів підтримують шефські зв'язки з багатьма самодіяльними колективами.

І не випадково кращі учасники художньої самодіяльності не раз мали нагоду демонструвати свої здібності перед тисячними аудиторіями на концертах Гуцульського ансамблю пісні і танцю. В братній Румунії, в столиці нашої Батьківщини — Москві разом з професійними артистами виступили вчитель Ділятинської восьмирічної школи Іван Лазарів, директор Снятинського Будинку культури Дмитро Лукавецький та інші.

За двадцять шість років колектив ансамблю здобув собі велику популярність серед самодіяльних художніх колективів. Чимало аматорських колективів будують свої програми на його взірць, рівняються на його виконавську майстерність.

„Трембіта“ — супутник ансамблю

У Мишинській школі пам'ятають той день, коли вперше зробили спробу створити учнівський хор і танцювальну групу. Шістдесят школярів записалося тоді до хору, двадцять — у танцювальну групу.

Та чи широко сягнеш з одним баяністом? Учень Юрій Ковалишин, який єдиний грав тоді на баяні, супроводжував хор, акомпанував танцюристам, представляв музикантів. Потрібна була копітка організаторська і творча робота як педагогів, так і самих школярів.

...Якось директор школи Любомир Олександрович Захаріяевич зустрівся з односельчанином Михайлом Миронюком. Той демобілізувався з Радянської Армії.

— Куди це ви зібрались, Михайле Васильовичу? — запитав.

— Думаю на старе місце, в ансамбль.

Миронюк до призову грав на цимбалах у Гуцульському ансамблі пісні і танцю. Виступи інструментального квартету, в якому він грав гуцульські народні мелодії, завжди зустрічали сердечне схвалення і мали незмінний успіх. Природно, що Миронюка тягнуло до свого колективу.

Розговорилися. І Захаріяевич запропонував:

— А може б, до нас, у школу? Ми б і тут, у себе, організували ансамбль. Свій, дитячий.

Перспектива захоплювала.

У школі з'явилася велика афіша: «Учнів, які люблять народну творчість, мистецтво свого краю, запрошуємо до нашого ансамблю...»

— Розумієте,— сказав Миронюк своїм першим артистам,— я хочу, щоб люди бачили не сцену, а нашу мальовничу Гуцульщину, не танець, а душу народну.

Напружено і творчо працювали перші «трембітенята». Важко нині Михайлові Васильовичу перелічити усі ті безсонні ночі, проведені за роздумами, щоб наступного дня винести на обговорення нову ідею. Це була справжня кипуча творчість.

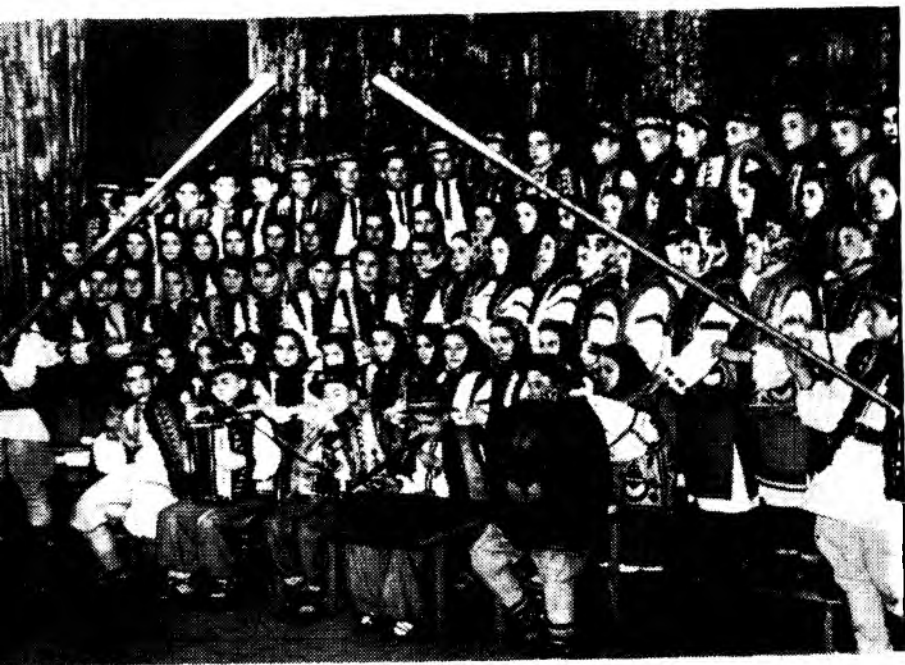
Молодому вчителеві на допомогу прийшли досвідчені педагоги, батьки. Стежку на шкільні репетиції втоптав і 75-річний Микола Михайлович Дутчак, який ще в сороковому році був солістом оркестру в Гуцульському ансамблі.

Тоді ж навесні до Мишина завітали заслужені артисти Михайло Гринишин і Володимир Петрик. Те, що побачили вони тут, захопило. Досвідчені артисти, не шкодуючи ні часу, ні сил, стали частими гістьми дитячого ансамблю, щирими друзями і помічниками.

В ансамблі вже було 80 хористів, 18 танцюристів. Створили оркестр народних інструментів, куди увійшло три скрипалі, стільки ж цимбалістів і сопіларів, бандуристка, два трембітарі, три рогачі, чотири баяністи і барабанщик.

Перша зустріч «Трембіти» з глядачами відбулася в Мишинському сільському клубі. Великий успіх випав на долю юних артистів у рідному селі. А на районному огляді художньої самодіяльності школярів у Коломиї «Трембіта» зайняла перше місце.

І завирувало життя шкільного ансамблю. Зростав, збагачувався репертуар. Крім колоритних сучасних коломийок, взятих з репертуару Гуцульського ансамблю пісні і тан-

В Колонному залі Будинку спілок у Москві виступає «Трембіта» — вихованець і супутник Гуцульського ансамблю.

цю, верткої «Космачанки» та польського народного танцю «Шахтарський краков'як», у репертуарі з'явилися пісні «Ленінова слава», «Рече та стогне Дніпр широкий», «Бухенвальдський сполох», «Оренбургський платок» та багато інших.

«Трембіті» щиро аплодували жителі сіл Мишина, Нижнього Вербіжа, Ковалівки, Великого Ключева, Раківчика,

Голоскова; вона з успіхом виступала у Коломиї, Рогатині, Івано-Франківську...

Слава про дитячий ансамбль «Трембіта» облетіла всю область. А невтомний керівник колективу не заспокоювався. Він їздить по навколишніх селах, записує мелодії пісень, танці. І незабаром народилася думка — поставити композицію «Цвіте наша Верховина». За кілька місяців Михайло Гринишин і Володимир Петрик допомогли своєму вихованцеві Михайлові Миронюку здійснити задум. А невдовзі в Івано-Франківську відбулася прем'єра цієї чудової композиції. Відтоді дитячий ансамбль «Трембіта» став справжнім супутником Гуцульського ансамблю пісні і танцю.

Влітку 1965 року «Трембіта» одержала радісне запрошення — виступити з концертами у Москві.

...Того дня липнєве сонце зачаровано дивилося на село, на побілені хати, на зелені сади. А шкільне подвір'я цвіло різнобарвним одягом, гомоніло голосними піснями...

Сльози радості й щастя, материнська гордість.

На шкільне подвір'я прийшов і Микола Михайлович Дутчак. Приніс свою бувалу в бувальцях скрипку. Шістьдесят два роки не розлучався старий скрипаль із нею. Двадцять шість літ минуло, як він уперше ходив москов-

Щире слово

В зв'язку з відзначенням 20-річчя визволення України, у Москві виступав Державний гуцульський ансамбль пісні і танцю, художнім керівником якого є заслужений артист УРСР Михайло Гринишин.

Хор ансамблю співає злагоджено, чисто, глибоко проникаючи в зміст, характер і стиль кожного виконаного твору... Дуже цінне в роботі ансамблю також те, що він не повторює репертуару інших колективів, а створює власний, чим відразу завойовує авторитет у слухачів.

(Газета «Наше слово», Варшава, 1 листопада 1964 року).

Юні посланці Прикарпаття на Красній площі.

ськими вулицями, як уперше чарував москвичів гуцульською коломийкою.

Старий Дутчак радісно усміхнувся, почувши, як два хлопчачки на весь голос виводили:

Ой в Мишині серед села
Є велика школа.
Ой ніхто так не заграє,
Як Дутчак Микола.

Микола Михайлович радів у душі — адже більше ста дітей мишинців їдуть сьогодні до Москви представляти гуцульське народне мистецтво. Мабуть, і вони хвилюються так само, як хвилювався він колись.

Роки взяли своє. Але в старого Дутчака жила мрія. Вона народилася ще тоді, коли він у сороковому подорожував з Гуцульським ансамблем по Кавказу, коли виступав у Москві, Києві, Львові.

Гуцульська пісня була його життям. Ласкава, темпераментна і незгасна. Кому мав передати її, безмежну і весільну? Бо звідки міг знати тоді, що зовсім поруч живе, бігає по леваді, вслухається в його то тужливу, а то дивно веселу мелодію той, хто має прийняти естафету.

А той ріс, мужнів. І ось йому стало тісно у Мишині...
— Візьми, Михайлику, то є найліпша скрипка,— мовив, не кваплячись.— У Москві подякуєш.

Вони стояли поруч — старий музикант і зовсім юний учитель співів сільської восьмирічки, мовчки дивились один одному в очі. Слова тут були зайві, бо промовляли серця.

Михайло Миронюк якось по-хлоп'ячому міцно тис руку своєму наставникові. Сонце сідало за гори, щедро золотило білі сорочки школярів. Дитячий ансамбль «Трембіта» Мишинської восьмирічної школи виїжджав у свою першу гастрольну подорож до Москви.

І ось Москва. Не багатьом випадало на долю виступати на одній з кращих сцен столиці — в Колонному залі Будинку спілок. Красиву, глибоко посетичну вокально-хореографічну композицію «Цвіте наша Верховина» привезли діти в столицю Батьківщини.

Тоді до Москви разом з аматорами приїхали незмінні друзі і щирі помічники Михайло Гринишин та Володимир Петрик. Протяжні мелодії трембіт, закличні звуки рогаців, чарівні коломийки і темпераментні танці — все символізувало красу Гуцульщини, велич її працьовитих людей.

Важко знайти слова, щоб змалювати до глибини душі зворушливу картину, коли в фінальний танець пішли наймолодші солісти — першокласниця Наталя Марусяк і дружокласник Коля Кузменюк, коли кількатисячний зал ніби зрушився і хвилею вдячності впав на рум'яні личка дівчаток та хлопчиків у яскравих гуцульських костюмах. Присутні стоячи сердечно аплодували дітям.

Перед залом уклонився невисокий, сором'язливий хлопчик у гуцульському кептаріку, учитель і керівник ансамблю «Трембіта» Михайло Миронюк. А там, за кулісами, охоплювала нестримна радість директора школи Л. Захаріяевича і завуча М. Сорича. Вони гордились: ансамбль (а значить і школа) одержав високу оцінку, склав екзамен на творччу зрілість.

Багато грамот і подарунків привезли діти від вдячних російських друзів-глядачів.

Та ансамбль не заспокоївся. Знову і знову репетиції. Заливаються сопілки, звучать трембіти, цимбали. Попереду — нові твори, нові композиції. Багато задумів, творчих планів у керівника ансамблю Михайла Миронюка.

— У нас їх стільки,— усміхається він,— що зразу й не розкажеш. Хочеться поставити цикл обрядових пісень, вокально-хореографічну сюїту «На полонині». Взагалі, хочеться видати на-гора все прекрасне в гуцульських на-

родних традиціях, із старих обрядів створити нові й подарувати їх людям...

...Стоїмо на подвір'ї школи. Ансамбль щойно повернувся з Яремчі, де виступав на партизанському святі. Багатьох тих, хто їздив до Москви, вже не долічуємося. Вони, мов пташенята, випорхнули з насиджених гнізд. На їх місце прийшло нове поповнення.

І знову, як і колись, літнє сонце зачаровано дивиться на село, запершуючи: «Приходьте подивитися, послухати «Трембіту». Ви одержите справжню насолоду, бо недарма «Трембіта» народилася в горах».

З народом і для народу

Двадцять шоста весна прийшла в колектив ансамблю. В природі це зовсім просто. Пригріло сонце, розтанули сніги, зазеленіли поля і гаї, білим рястом завітчалися сади. І вже співають про неї, як про чарівну дівчину:

А вже весна,
А вже красна...

В колективі Гуцульського ансамблю двадцять шоста весна — то пора світлих мрій, великих творчих задумів. Вона — початок нової творчої сторінки, погляд у майбутнє. Почуття радості наповнює груди, коли ми читаємо на фронтонах новобудов пам'ятні написи, що, мовляв, це підприємство, будинок, заклад культури споруджується на честь знаменного ювілею — п'ятдесятиріччя Радянської влади. З новим творчим піднесенням видатну подію в житті Країни Рад зустрічає колектив Гуцульського ансамблю пісні і танцю.

За час своєї діяльності ансамбль має що підсумувати. Його багатство — це пісні й танці, культура, яку він несе

у народ. Той, хто їх слухав і бачив, широко відзначить, що в народ іде щораз більше хороших і потрібних творів, які збагачують його, допомагають жити, працювати, боротись. А визнання народу — найдорожча оцінка.

Створювати мистецтво правдиве, мистецтво великих дум і почуттів, яке глибоко розкриває духовний світ радянських людей — такі творчі принципи всього колективу. Ансамбль іде в ногу з життям, працює активно і наполегливо. Нові програми, що готуються до п'ятдесятиріччя Радянської влади, включають чимало сучасних радянських пісень, «Прикарпатський молодіжний танець», танці «Сербин» і «Нова гуцулка», вокально-хореографічні сюїти «Сучасне гуцульське весілля», «Щасливо літувати» та багато інших.

...Вихід на полонини. З давніх-давен у селах Гуцульщини проводжають літувати на високогірні альпійські луки пастухів з отарами овець і стадами худоби. Але колись це були тривожні проводи, тяжка розлука на довгі місяці. Виряджаючи в гори синів і батьків, рідні оплакували тяжку долю горянина-чабана. А щоб уберегти пастухів від хвороб і нещастя, посипали попелом стежки у горах.

Зовсім інші проводи ми бачимо сьогодні. Вихід на полонини став радісним святом у житті гуцулів. Піснями і танцями, квітами і щасливими усмішками виряджають односельчани колгоспних чабанів, доярок, зоотехніків. Тим, хто відправляється в гори, кажуть: «Щасливо літувати».

Цими доброзичливими словами в ансамблі назвали свою нову вокально-хореографічну сюїту. Дивися її танці, слухаєш пісні — і здається, що знову весела коломийка голосистих сопілок, протяжні мелодії трембіт кличуть тебе у вічнозелені Карпатські гори, де погожий ранок повільно підіймає заспані тумани. Цією сюїтою, як і багатьма іншими творами, колектив ансамблю ще раз стверджує, що він творчо прагне відгукнутися на дух часу, створюючи

радянські обряди, звичаї, свята, які відображають нове, щасливе життя гуцулів.

Цікава, зокрема, історія народження сюїти «Сучасне гуцульське весілля». В основу її покладено нове гуцульське весілля, яке особливо багате і барвисте у селі Кобаках. Тут люди давно вже не справляють релігійних свят, не один рік у ньому склалися нові обряди, звичаї, традиції.

Якось принагідно артистів запросили на одне з весіль. Ні, то не було весілля, подібне до того, яке в свій час описав односельчанин кобаківчанин український письменник-демократ Марко Черемшина в новелі «За мачуху молоденьку». Там сільський багач дід Мотрюк одружується з донькою другого сільського дуки — Мочернака, бо хоче прибрати до своїх рук його багатство. Але й Мочернак плекає надію загарбати маєтки свого зятя-суперника... Так було в минулому.

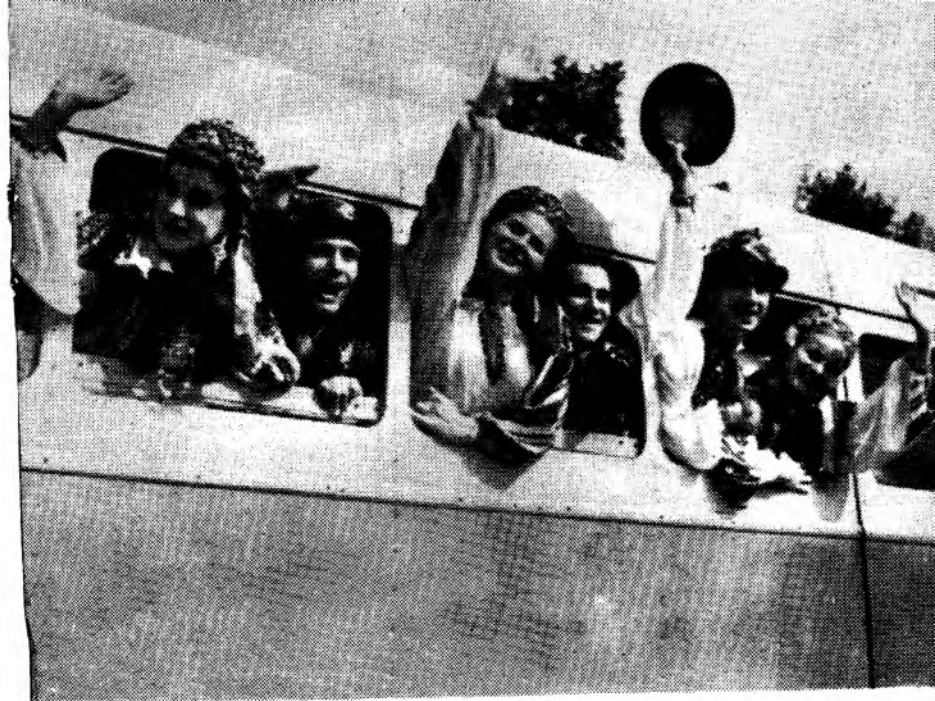
Тепер на воротах молодого шепталися з вітром дві стрункі смерічки. Вони вклонялися людям, а в хаті лоскотала серце заливчата мелодія скрипки, низько під ноги стелилися звуки цимбал.

Легіні вистукували підківками, а дівчата прикрашали смерічку в білосніжні квіти. То молодий прощався з парубоцькою славою.

В суботу на подвір'я, вкрите смерековими гілками, сходилися гості. Ті, що прийшли раніше, зустрічали нових піснями. На подвір'ї грали музики, а в хаті рідні й близькі збирали молодого. Разом з молодю і весільною родиною він має йти до клубу, де їх уже чекали односельчани.

Коли виводили молодого з хати, під ноги синові мати розсипала розжарене червоне вугілля, а гості всівали до рогу зерном. Батько висловлював доброзичливі побажання:

— Будь здоровий, як риба, гожий, як вода, веселий, як весна, робочий, як бджола, багатий, як земля!..

«До побачення, дорогі друзі!» — прощаються артисти з гостинними глядачами.

В клубі молодих зустрічають з піснями, квітами. Після реєстрації керівники села і колгоспу щиро вітають із шлюбом, рідні й друзі підносять подарунки.

Багато артисти записали тут чудових пісень і танців, цікавих деталей обрядовості.

Згодом кобачьке весілля у сценічному варіанті було подароване людям.

Розквітло, збагатилося нині гуцульське народне мистецтво. В репертуарі Гуцульського ансамблю пісні і тан-

цю налічується близько 500 танців, хореографічних картинок, музично-вокальних творів, які тематично охоплюють всі сторони нашого багатогранного життя.

Гуцульський ансамбль пройшов складний творчий шлях від самодіяльного хору до одного з кращих на Україні професійних колективів. За чверть віку він став справжнім пропагандистом багатющої музично-пісенної і хореографічної творчості народів нашої неосяжної соціалістичної Батьківщини.

Ансамбль згуртував у своєму колективі здібних артистів і за період своєї роботи набув неабиякого естрадного досвіду. В піснях, виконуваних а капела, хор демонструє високу техніку багатоголосого співу, бездоганну чистоту інтонування, хороше відчуття колориту, тонкого нюансу. Певну частину успіху концертів колективу слід, звичайно, віднести за рахунок професійно сильної танцювальної групи та невеликого оркестру. Особливістю ансамблю є постійне прагнення його керівництва збагачувати концертний репертуар зразками сучасної народної творчості.

Гуцульський ансамбль пісні і танцю іде в ногу з життям нашого народу — творця світлого майбутнього. Він не зупиняється на досягнутому, а добивається нових успіхів, завойовуючи вершини виконавської майстерності.

...Грають трембіти в Карпатах. Життєрадісними колоритними заливаються сопілки. Лине пісня радості й щастя:

Гей, радіє Гуцулія, Покуття співає,
Що Радянське Прикарпаття вільно розквітає.
Співай, співай, Прикарпаття, співай, Верховино,
Співай, вільна і могутня наша Батьківщино!